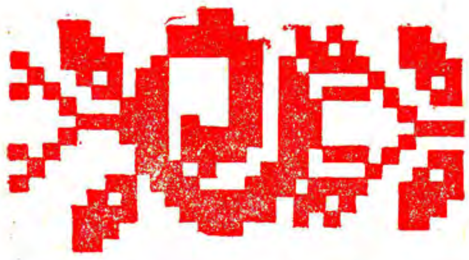
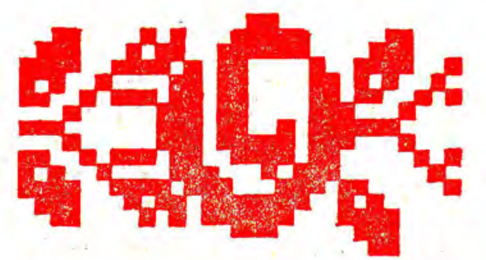

Ніва

ГОД I № 17 БЕЛАСТОК, 24 ЧЭРВЕНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

МЫ ВЕРЫМ...

Згодна са статутам зацверджаным на І-шым Арганізацыйным З'ездзе БГ-КТ і пастановай Прэзідыума Галоўнага праўлення — ў паветах: Беластоцкім, Бельскім, Гайнаўскім, Семятыцкім, Сакольскім — нашага ваяводства і, у горадзе Варшаве адбыліся ўжо З'езды прадстаўнікоў беларускага насельніцтва.

Ужо ў перыяд падрыхтоўкі да З'ездаў, Арганізацыйныя Камітэты разгарнулі шырокую працу ў асяроддзях беларускага насельніцтва распаўсюджваючы статуты Таварыства, праводзячы гутаркі з рабочымі і сялянамі аб заданнях і мэтах Таварыства.

Як доказ вялікага ўкладу працы Арганізацыйных Камітэтаў, з'яўляюся шматлікі ўдзел дэлегатаў у З'ездах, і бурлівыя спрэчкі.

Гаварылі яны аб забастоўках і супольнай барацьбе польскага і беларускага народаў супроць таго самага ворага — абшарнікаў і капіталістаў, а таксама гітлераўскага акупанта. Шмат часу прысвечана развіццю беларускай культуры і асветы. Тым не менш спрэчкі ва ўсіх паветах згуртоўваліся вакол праблемы актыўнага і дзейнага ўдзелу ў соцыялістычным будаўніцтве ў нашай краіне, а перадусім развіццю калектыўнай гаспадаркі. У гэтым напрамку апрацавана і зацверджана пастановы, да рэалізацыі якіх ужо прыступілі праўленні Аддзелаў.

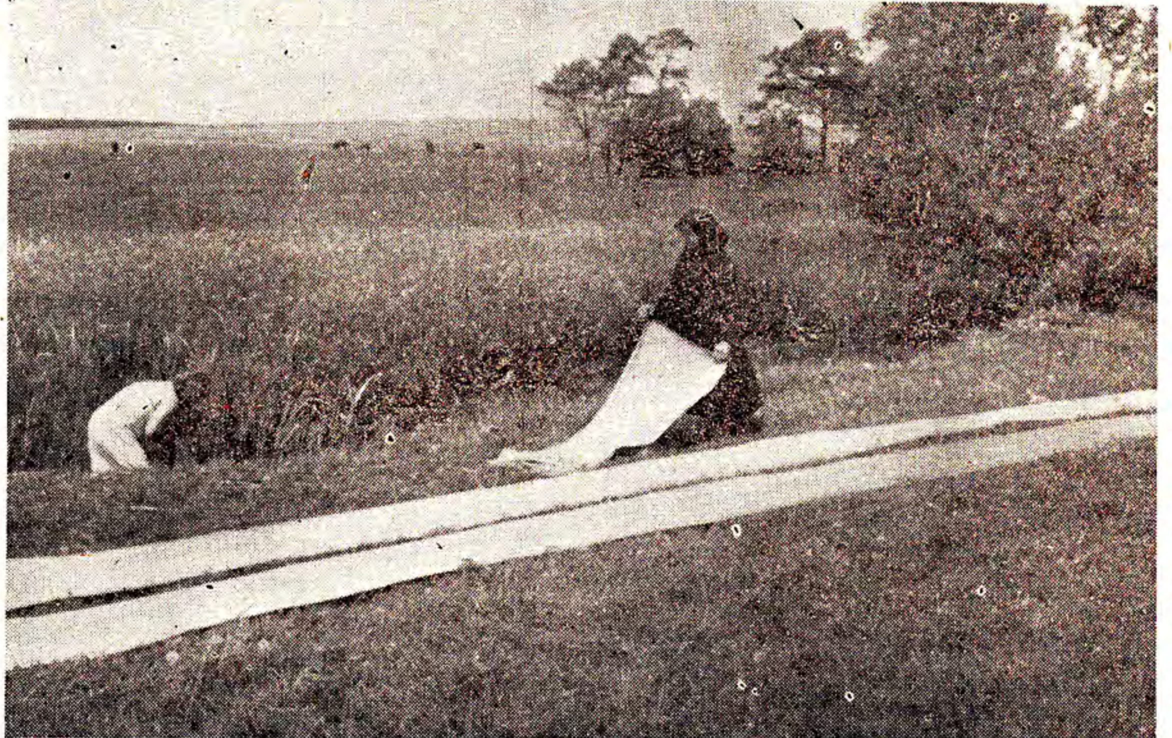
Кіруючыя пастановамі З'езду, праўленне ў Саколцы сумесна з Аддзелам асветы Павятовай рады нарадовай абмеркавала справу размяшчэння маладых настаўнікаў, якія прыдуць тут працаваць пасля сканчэння Педагагічнага Ліцэя ў Бельску. Прынята таксама пастанову аб працы ў паасобных беларускіх асяроддзях накіроўваючы туды актыў таварыства, які будзе працаваць над пашырэннем радоў таварыства і ажыццяўленнем яго мэт і задач.

Значнай актыўнасцю вызначаецца Варшаўскі Аддзел БГ-КТ. Як асноўную мэту таварышы з Варшавы паставілі сабе арганізацыю факультэта беларускай філалогії пры Варшаўскім Універсітэце. Пры выдатнай дапамозе Галоўнага праўлення гэтую справу ўжо абмеркавана ў Міністэрстве вышэйшых навучальных устаноў. У сучасны момант Галоўнае праўленне звярнулася з просьбай у Міністэрства Культуры БССР дзеля прыслання з Мінска навуковых работнікаў у гэтай галіне, якія праводзілі-б занятк са студэнтамі.

Заданні перад Павятовымі праўленнямі, вялікія і адказныя. Асабліва ў пачатку нашай дзейнасці трэба звярнуць увагу на пашырэнне радоў таварыства і распаўсюджванне яго органа — часопіса „Ніва". Праўленні Аддзелаў павінны дабіцца таго, каб кожны член таварыства быў чытачом і падпісчыкам часопіса „Ніва".

Мы горача верым, што пры актыўнай дапамозе ўсяго беларускага насельніцтва, гэтыя заданні выканаем з гонарам.

Сакратар
Галоўнага праўлення БГ-КТ
Аляксей Казёл

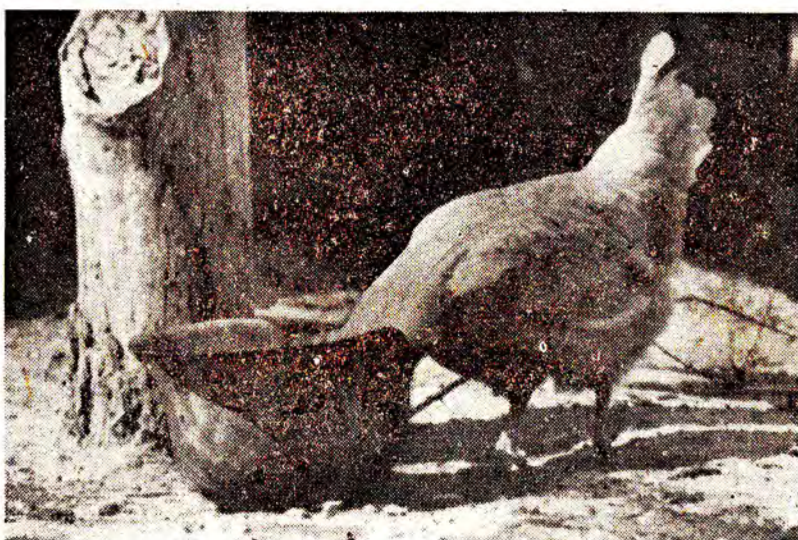
Бяленне палатна ў вёсцы Казлы. Фота — Ю. Лей

Лён

Пасеяла лён,
Села да красён.
Толькі стала кужаль ткаці,
Пачало дзіцё крычаці.
Уставай ад красён!
Люлі, мой Антон...
Не прыходзіць сон.
Стала ткаці — калыхаці,
Пачало ягнё бляяці,
Бяжыць ад красён.
Клікаў бабу лён,—
—Уставай ад красён!
Трэба ткаці, ды палоці,
А тут свінні ў балоце
П'яніца Лявонь.
Устала ад красён,
Йдзе палоці лён.
Зелле рвала аж да ночы,—
Заплылі слязамі вочы.
У ільне спаў Лявонь.
Прайшло многа дзён,
Даспеў у полі лён.
Трэба рваці, ды сушыці,
Павязаці, абабіці
На таку прачом.
Біла баба лён
На таку прачом.
Пабіла, ды павязала,
Мачыла і высцілала,
Звязала прад дажджом.
Завурчэў Лявонь:—
Бабы ломляць лён.
На плячах сама насіла,
На печы ўвесь пасушыла.
Ён, — гнаў самагон.
Праз некалькі дзён,
Паламала лён.
Бочку хутчэй прыкаціла,
Усю каросту абабіла,
Грабовым кіём. . .
Чэша баба лён,
Сядзіць за сталом.
Пачасала за нядзелю. . .
Накруціла сто кудзеляў,
Села прасці лён.
Начамі і днём.
Прала, на талькі звівала,
Усё кудзелю цалавала,
Начамі і днём.
У хаце пад вакном,
Красіць баба лён.
Усе талькі пафарбавала,
На клубочкі пазвівала. . .
Папіваў Лявонь. . .
Пакаціўся лён
Чырвоным клубком.
Дзяўчаты, ды маладзіцы
У хату прынеслі снаўніцу,
Снуе баба лён,
Баба снуе лён,
Моргае Лявонь.
Пайшла лямпу запаліла,
На Лявоня пагразіла:
— Перастань Лявонь.
Памагаў Лявонь,
Снаваць бабе лён.
Снаўніца ноччу скрыпела
Як работа надаела —
Спалі пад радном.
Многа год і дзён
Спалі пад радном.
Ільняну вопратку насілі,
Сонцу латамі свяцілі,
Гадавалі лён —
Эх! — і вырас лён —
Залацісты лён!
Усхваляваны і чаруны,
Новы, ясны, шчасцем поўны,
Сапраўдны як сон...
Эх змяніўся час!
Згніў пад плотам прач.
Пайшлі сельскія дзяўчаты
У ільняныя камбінаты!
Сёння-ж Баба — Ткач.
Баба трактар вядзе ў поле,
Сее залацісты лён.
Эх, ты доля! — светла доля!
Баба ў фабрыцы — Ткачом.
Змянілася ўсё на свеце,
Піці перастаў Лявонь.
Сёння першы ў павеце
Кантрактуе Бабам-лён!

АНДРЭЙ СОШКА

Замест артыкула ...

Да XV гадавіны гітлераўскага нашэсця на нашыя землі.

Фота — Ю. Лей

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Усякая ўсячына

Ці гэтак як у Кеніі

„Пасол Вялікабрытаніі ў Злучаных Штатах Амерыкі нядаўна заявіў, што палітыку ў англійскіх калоніях можна назваць „народным каланіялізмам". — Гэтае паведамленне разам з загалоўкам, друкуем паводле лонданскай газеты „Дэйлі Уоркэр" з 9.V.1956 г. Газета не дадае ніякіх каментарыяў. А крыніца гэтага? „Брытыш Інфармэйшн Сэрвіс", інакш „Брытанскае прэсавае агенцтва"...

Менавы гандаль.

Як паведамляе англійскі друк, паміж Злучанымі Штатамі Амерыкі а Вялікабрытаніяй падпісана т. зв. „бартэр агрымент", што азначае — менавы гандаль. Справа ў тым, што за англійскі тытунь на суму 12 мільёнаў доляраў (які паходзіць з англійскіх калоній), амерыканцы атрымаюць права будаваць на тэрыторыі Англіі для сябе сямейныя домікі. Намінальнае права ўласнасці да гэтых домікаў атрымаюць і англічане, але жыць будуць амерыканцы...

Тры прыклады

Цытуем: „Вязень № 13222/7. Засуджаны 21.IX.54 г. Век —11 гадоў Племя Кікую. Імя — Наўкі. Абвінавачана ў нелегальнай дзейнасці. Двухразова. Прысуд: сем гадоў цяжкай працы".

„Вязень № 12795/7. Засуджаны 20.8..54 г. Век — 12 гадоў Племя Кікую. Язычніца. Непісьменная. Абвінавачана ў змове. Прысуд: пажыццёвае зняволенне."

Адкуль цытаты? Са справаздачы Міс Эйлен Флечар у англійскай Палаце абшчын на тэму сітуацыі ў лагерах для негрыцянскіх жанчын. Аб якой краіне гаварылася? Аб Кеніі-англійскай калоніі.

Багдадская свабода

Турцыя — як вядома — з'яўляецца членам, з вялікімі перашкодамі мантаванага амерыканскімі рэакцыйнымі коламі, аграсіўнага Багдадскага пакта. Гэтымі днямі апублікавана там новы прэсавы ўстаў. Увесь яго сэнс заключаецца ў тым, што для журналіста (свабода друку!!!) забаронена пісаць аб дзяржаўных справах. Калі адважыцца напісаць — ад 1 да 3 гадоў турэмнага зняволення, плюс штраф.

А нашая праўда? Прыпомнім сабе нараду журналістаў з прэм'ерам Цыранкевічам.

А зрэшты, што тут многа пісаць. Пішыце самі ў „Ніву".

А віцэ верса — наадварот?

Як паведамляе амерыканскае агенцтва „Асошэйтэд Прэс" — „Гары Кэчаў, лётчык амерыканскага авіяцыйнага таварыства Трансуорд Арляйн, цвёрда вырашыў паехаць у Маскву і пабачыць новы совецкі рэактыўны самалёт ТУ-104 далёкага дзеяння. Не толькі гэта ўдалося яму... Амерыканскі лётчык прыняў асабісты ўдзел у выпрабавальным палёце на навейшым совецкім транспартным самалёце".

Сапраўды па амерыканску

Як паведамляе „Юманітэ" з 1.VI. г.г. у Н'ю Йорку двух белых абліло купарвасам негра Антона Татэра, 38 гадоў. Кіслата разлілася па твары і па вачах, але яшчэ ёсць надзея, што не страціць зроку. Татэр заявіў, што не ведае злачынцаў, і што бачыў іх упершыню.

Жыццё даражэе

Апроч павышэння на 8 прац. цаны на вугаль, прадугледжваецца ў Англіі павышэнне цэн на электрычны ток і праезд чыгункай. Характэрным з'яўляецца яшчэ і тое, што павышэнне цэн ахоплівае таксама і цэны білетаў у кіно. Як паведамляе „Юманітэ", некаторыя месцы ў кіно будуць каштаваць на 50 прац. больш.

Абедзве партыі амерыканскага капіталу: рэспубліканская партыя, сімвалам якой з'яўляецца слон і дэмакратычная, сімвалам якой з'яўляецца асёл падрыхтоўваюцца да набліжаючыхся выбараў на прэзідэнта ЗША і з гэтай мэтай дэмагагічнымі хваткамі і выступленнямі імкнуцца здабыць выбаршчыкаў.

(З друку)

— Надзвычайна, дрэсіроўка не згінула дарма... Толькі каб не скампраметаваліся ў выбарах.

Што можа даць скарачэнне ўзбраенняў

эканоміцы слабаразвітых краін

Як і ўсе совецкія людзі, я з вялікай увагай сачу за шматгадовымі і, нажаль, пакуль што бясплоднымі спробамі вялікіх дзяржаў дамовіцца па пытанню аб раззбраенні. Цяпер, калі дасягненні сусветнай навукі прывялі да стварэння зброі вялікай разбуральнай сілы і ў той-жа час адкрылі небывалыя магчымасці для развіцця мірнай эканомікі, праблема раззбраення з'яўляецца, на мой погляд, самай важнай і актуальнай. Размова ідзе аб тым, каб ператварыць гіганцкі прамысловы патэнцыял сучаснага свету ў вялікую крыніцу, з якой людзі, вызваленыя ад страху перад вайной, могуць чэрпаць сродкі для карэннага паляпшэння ўмоў свайго жыцця. Іменна да гэтай мэты накіравана ўнесеная 27 сакавіка совецкая прапанова, што прадугледжвае, у прыватнасці, выкарыстанне сродкаў, якія маглі-б вызваліцца ў выніку ажыццяўлення мерапрыемстваў па раззбраенню,для аказання дапамогі эканамічна слабаразвітым краінам.

Для мяне, працуючага ў галіне гідраэнергетыкі, гэтыя прапановы, натуральна, прадстаўляюць і спецыяльную цікавасць. Мае паездкі ў Індыю, а таксама ў Егіпет і іншыя краіны Афрыкі далі мне магчымасць асабіста пераканацца ў тым, якія вялікія гідраэнергетычныя рэсурсы гэтых краін і як слаба яны выкарыстоўваюцца. Напрыклад, на тэрыторыі Індыі працякаюць буйнейшыя рэкі, у тым ліку маючыя вялікія запасы гідраэнергіі, — Ганг, Брамапутра і іншыя. Агульная велічыня гідраэнергарэсурсаў Індыі ацэньваецца, паводле падлікаў індыйскіх спецыялістаў, у 30—40 мільёнаў кіловат (па малаводнаму году), але, напэўна, гэта далёка не поўная лічба, і сапраўдная іх велічыня значна большая.

Багатыя запасы гідраэнергіі маюць многаводныя рэкі Інданезіі, Бірмы. Значныя водныя рэсурсы краін Блізкага Усходу, дзе працякаюць Тігр і Еўфрат.

Што датычыць такіх кантынентаў, як Поўднёвая Амерыка і Афрыка з іх гіганцкімі рэкамі Амазонкай, Нілам, Конго і іншымі, то, хаця дакладнага ўліку гідраэнергарэсурсаў гэтых раёнаў пакуль не зроблена, можна смела сказаць, што іх водныя рэсурсы сапраўды грандыёзныя.

У гэтых раёнах, дзе працякаюць найвялікшыя рэкі свету, сканцэнтравана каля 60 працэнтаў сусветных запасаў гідраэнергіі. Як я ўжо сказаў, дакладнага іх уліку няма, але зробленыя намі падлікі дазваляюць вызначыць іх маштабы наступнымі лічбамі: для Азіі ў цэлым (акрамя СССР) — 1 мільярд кіловат, Афрыкі — 700 мільёнаў кіловат, Поўднёвай Амерыкі — 600 мільёнаў кіловат.

У сучасны момант гэтыя рэсурсы выкарыстоўваюцца вельмі нязначна. Пэўныя крокі ў гэтых адносінах зроблены ў Індыі. Асноўная ўвага ў першым пяцігадовым плане Індыі ўдзялялася будаўніцтву комплексных энергетычных і ірыгацыйных гідравузлоў. Найбольш буйным аб'ектам будаўніцтва з'яўляецца Бхакра - Нангальская сістэма ў Пенджабе. Вялікія работы па будаўніцтву гідравузлоў вядуцца ў даліне ракі Дамадар у Бенгаліі.

Усё-ж к канцу 1954 года ў Індыі было выкарыстана менш аднаго працэнта патэнцыянальных гідраэнергарэсурсаў. Ужыванне электраэнергіі на душу насельніцтва складае каля 25 кіловат-гадзін у год. Пераважная большасць насельніцтва не карыстаецца электраэнергіяй. У іншых краінах Азіі і Афрыкі выпрацоўка электраэнергіі таксама нікчэмна малая ў параўнанні з магчымасцямі і патрэбнасцямі гэтых краін.

Якія магчымасці развіцця гідрарэсурсаў эканамічна слабаразвітых краін пры ўмове прыцягнення сродкаў, якія вызваляюцца з ваенных бюджэтаў згодна з совецкай прапановай?

Совецкая прапанова прадугледжвае вызваленне 15 працэнтаў сродкаў, асігнуемых на ваенныя расходы, і выкарыстанне часткі гэтых сродкаў для дапамогі слабаразвітым краінам. Калі дапусціць, што для гэтай мэты будзе выдзелена 10 працэнтаў ваенных бюджэтаў вялікіх дзяржаў, утвараецца вельмі значны фонд. Агульная сума ваенных затрат трох вялікіх дзяржаў — Совецкага Саюза, Злучаных Штатаў і Англіі — у бягучым фінансавым годзе складае каля 65 мільярдаў доляраў. Дзесятая частка гэтай сумы склала-б 6,5 мільярда доляраў.

Калі-б гэтыя сродкі былі накіраваны на комплекснае выкарыстанне водных рэсурсаў, то ў слабаразвітых краінах яны прынеслі-б вялікі народнагаспадарчы эфект. Адкрыліся-б магчымасці ажыццявіць мерапрыемствы адначасова ў галіне ірыгацыі, энергетыкі і барацьбы з паводкамі. У большасці краін, аб якіх ідзе гутарка, кліматычныя ўмовы, такія, што пры наяўнасці дастатковага арашэння можна атрымліваць па некалькі багатых ураджаяў у год; гэтаму садзейнічае вялікі вопыт народа ў галіне ірыгацыі, які накопліваўся на працягу стагоддзяў.

Для многіх краін, асабліва Поўднёва - Усходняй Азіі і Сярэдняга Усходу, велізарнае значэнне мае праблема барацьбы з паводкамі. Перыядычна ўзнікаючыя паводкі з'яўляюцца ўсенародным бедствам. Яны суправаджаюцца чалавечымі ахвярамі, разбураюць пасяленні, знішчаюць пасевы, выклікаюць разбурэнне народнай гаспадаркі цэлых раёнаў. Есць вялікая колькасць вельмі добра прадуманых праектаў барацьбы з паводкамі, але ўсе яны застаюцца неажыццёўленымі з-за недахопу сродкаў.

Прыклад. У Егіпце цяпер плануецца комплекс гідраэлектрычных збудаванняў на Ніле, які дазволіць расшырыць на адну трэць плошчу апрацоўваемых зямель, павялічыць на 50 працэнтаў прыбыткі сельскай гаспадаркі, пакончыць з паводкамі, павялічыць у некалькі разоў вытворчасць электраэнергіі. Усё гэта будаўніцтва павінна каштаваць прыкладна мільярд доляраў. Значыцца, на сродкі, сэканомленыя ў выніку скарачэння ўзбраенняў толькі на працягу аднаго года, можна было-б пабудаваць шэсць такіх гіганцкіх збудаванняў.

Можна прывесці другі прыклад. У час сваёй паездкі па Індыі я меў магчымасць наведаць будаўніцтва Бхакра-Нангальскай сістэмы. Ідэя ўзвядзення гэтага збудавання выношвалася амаль 50 год. Сістэма складаецца з комплексу вялікіх і вельмі складаных інжынерных збудаванняў: бетонная плаціна вышынёй звыш 200 метраў, 2 тунелі дыяметрам па 15 метраў, гідрастанцыя, другая плаціна, ірыгацыйны канал і іншае. Гэтыя збудаванні дазволяць арасіць 1,5 мільёна гектараў зямель, з якіх можна атрымаць 1,3 мільёна тон збожжа і 145 тысяч тон бавоўны. Будуць пабудаваны гідрастанцыі на агульную магутнасць каля 500 тысяч кіловат; у далейшым магчыма расшырэнне гідрастанцыі пры плаціне Бхакра яшчэ на 600 тысяч кіловат. Гэтыя збудаванніператвораць вялікі край, зробяць Пенджаб буйным прамысловым цэнтрам і багацейшай харчовай базай Індыі, забяспечаць электраэнергіяй Дэлі. Кошт гэтага збудавання, якое карэнным чынам паленшыць быт і ўмовы існавання дзесяткаў мільёнаў людзей, складае прыкладна 1.500 мільёнаў рупій (прыкладна 330 мільёнаў доляраў).

Праводзімыя ў Індыі работы па ажыццяўленню так званай «схемы ракі Дамадар» з'яўляюцца адным з важнейшых комплексных гідратэхнічных мерапрыемстваў. Гутарка ідзе аб збудаванні раду гідравузлоў у вялікім раёне, які церпіць ад паводак і ў той-жа час мае патрэбу ва ўпарадкаваным арашэнні зямель. Намечан вялікі план работ — стварэнне плацін, гідрастанцый, каналаў. Усяго будзе арашона 400 тысяч гектараў зямель, што дазволіць вырошчваць дадаткова 350 тысяч тон збожжа і іншых культур; гідрастанцыі дадуць звыш 1 мільярда кіловат-гадзін электраэнергіі. Кошт збудаванняў першай чаргі ацэньваецца каля 400 мільёнаў рупій, г. зн. каля 100 мільёнаў доляраў.

Узвядзенне гэтых і іншых аналагічных гідравузлоў не толькі значна павялічыць вытворчасць прадуктаў харчавання, але і ў пэўнай ступені змякчыць аграрнае перанасяленне, што з'яўляецца адной з вострых праблем краін Азіі. А на сродкі-ж, сэканомленыя толькі ў размеры 10 працэнтаў ад ваенных затрат на працягу аднаго года, можна было-б пабудаваць 65 такіх збудаванняў, як першая чарга «схемы ракі Дамадар».

Зразумела, не ва ўсіх краінах магчыма і патрэбна стварэнне такіх вялікіх аб'ектаў. У большасці выпадкаў адчуваецца неабходнасць у ажыццяўленні мноства праектаў меншага маштабу. Але прыведзеныя прыклады даюць наглядное ўяўленне аб тым, якую вялікую карысць можа прынесці эканамічна слабаразвітым краінам скарачэнне ўзбраенняў вялікіх дзяржаў, калі вялікія сродкі, якія выдаткоўваюцца цяпер на вытворчасць ваенных самалётаў і атамных бомб, хаця-б часткова пойдуць на выкарыстанне гідраэнергетычных рэсурсаў, на ірыгацыю, на будаўніцтва плацін, электрастанцый і каналаў, г. зн. у канчатковым выніку на павышэнне добрабыту людзей.

Прафесар А. ВАЗНЕСЕНСКІ
(Часопіс «Новое время» № 22 за 1956 г.).

І-шы З'езд Украінскага Г-КТ

Ад 16 да 18 чэрвеня г. г. у Палацы Культуры і Навукі ў Варшаве адбыўся І-шы Арганізацыйны З'езд Украінскага грамадска - культурнага таварыства.

На З'езд прыбыло ля 250 дэлегатаў і шмат запрошаных гасцей.

Прысутнічалі таксама прадстаўнікі ЦК Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі і Урада — міністр Асветы Ярасінскі і віцэ-міністр Унутраных Спраў, Шнэк.

Пасля даклада тав. Шчырбы — галоўнага рэдактара ўкраінскага часопіса „Нашэ слово", першы нумар якога выйшаў ужо 15 чэрвеня г. г. з прывітальным словам выступіў міністр Асветы тав. Ярасінскі.

Пасля прамовы міністра распачаліся бурныя жывыя спрэчкі, падчас якіх дэлегаты гаварылі аб хібах у адносінах да украінскага насельніцтва

Адказваючы на словы дэлегатаў міністр Ярасінскі выступіў з прамовай, у якой м. інш. сказаў: „Цэнтральны Камітэт Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі і Урад вядуць непрымірымую барацьбу з нацыяналізмам і шавінізмам і з усёй станоўчасцю будуць выступаць супраць усялякім спробам дыскрымінацыі ўкраінскага насельніцтва".

З'езд зацвердзіў статут і выбраў улады таварыства.

З багатай мастацкай праграмай на З'ездзе выступілі гурткі: беларускі, два украінскіх і літоўскі, якія выканалі шмат песень, гучэўшых як доказ непарушнай дружбы і мірных адносін паміж усімі нацыянальнасцямі пражываючымі ў межах Народнай Польшчы.

В. Л.

Як нарадзілася хрысціянства

— Так... — адазваўся Янка. Кажаш рэлігія мае свае грамадскія карэнні. Паасобныя формы рэлігіі ўтварыліся ў пэўных акрэсленых умовах і да іх былі прыстасаваны.

— Напэўна так. Гэтак сама было і з хрысціянствам. Маркс у „Комуністычным Маніфесце" пісаў, што хрысціянства адлюстроўвала распад рабскага грамадства.

— Як-жа гэта адбывалася? Я не разумею.

— А вось паслухай. У перыяд панавання рымскіх Кезараў у склад Імперыі ўваходзіла шмат правінцый. Апрача самай Італіі (Апенінскі поўвостраў), у яе складзе былі і краіны Малой Азіі, Поўночнай Афрыкі, Іспанія, Грэцыя і іншыя.

У гэтых правінцыях на працягу вякоў інакш развіваліся эканамічныя адносіны ў паасобных краінах. Аднак было і супольнае ва ўсіх краінах — рабскі лад. А з гэтым — цяжкія ўмовы працы. З рабом, яго ўласнік мог рабіць, што толькі яму задумалася прадаць, забіць. На гэтае ён меў права.

Здараліся і такія выпадкі, што калі хто - небудзь забіў уласніка нявольнікаў — невядома хто — як закон забівалі ўсіх яго рабоў. Вядомая была ў тым часе прыказка: „Колькі рабоў — толькі ворагаў", (ворагаў багацеяў).

Цяжкія ўмовы працы і жыцця даводзілі да бунтаў рабоў. Бывала, што бунтаваліся яны ў аднаго ўласніка, а былі і вялікія, сарганізаваныя бунты.

Напэўна чуў ты аб слаўным правадыру рабоў — Спартаку. Крывава змагаўся ён за свабоду. Аднака-ж мусіў праіграць з сільнейшым на многа разоў, ворагам.

— Ну, а што-ж з узнікненнем хрысціянства — з цікавасцю ўжо залытаў Янка.

— Было гэта так. Калі ўжо вычарпаліся ўсе магчымасці барацьбы (бунты ўсе былі ліквідаваны) тады перш за ўсё сярод рабоў і плебсу (бедных мяшчан) пачала распаўсюджвацца думка, што калі яны не могуць перамагчы на зямлі, дык прыйдзе хтосьці, хто будзе мець няземскую сілу і зменіць існуючы лад, дапаможа ім у гэтым. Такая ідэя прымалася ў асяроддзі прыгнечаных мас, мела ўсё больш сваіх прыхільнікаў.

Нам гэта сёння зусім зразумелае. Зразумелыя імкненні тых людзей.

Ім было ўсёроўна хто прынясе ім свабоду, толькі каб яе ён прынёс. І вось гэта былі пачаткі таго, што сёння мы называем хрысціянствам. Яны тады і не называліся хрысціянамі. Гэта сталася ў далейшым часе.

— А як адносілася да першых хрысціян улада Кезараў, уласнікі рабоў?

— Праз доўгі перыяд хрысціяне былі праследаваны За прыналежнасць да хрысціянскай гміны каралі смерцю. Тым не менш было іх усё больш. (Па прычынах аб якіх я гаварыў раней).

— Ну, а ўсё-ж такі хрысціянства прызналі пазней Кезары.

— Гэта ўжо далейшая справа. Хрысціян было ўсё больш. Мацнелі. Барацьба з імі была ўсё цяжэйшай.

Рымская імперыя пачала слабець, распадацца. Тады дзяржава і касцёл спалучыліся. Дзяржаве патрэбная была рэлігія і, яе навука, якая гаварыла аб паслушэнстве і адрачэнні. Вучыла цярпець на гэтым свеце — а добрабыт, абяцала, там... у раю.

Пазней касцёл патрабаваў дзяржавы да барацьбы з існуючымі яшчэ язычнікамі — ерэтыкамі. Кезар Канстантын, які першы на сваіх сцягах намаляваў знак крыжа — сімвал хрысціянства, ніколі не быў хрысціянінам. Вымагалі гэтага зямскія інтарэсы.

— А як было з Хрыстом, быў ён ці не?

Аб гэтым наступным разам.

М. М.

З Савецкай БЕЛАРУСІ

Юбілей ветэрана працы

Нядаўна калектыў Мінскага станкабудаўнічага завода імя Варашылава адзначыў сямідзесяцігоддзе з дня нараджэння аднаго са старэйшых работнікаў вытворчасці прадпрыемства старшага тэхналога Канстанціна Ігнатавіча Тыманоўскага.

Выдатны працоўны шлях К. І. Туманоўскага. На завод ён прыйшоў 34 гады назад токарам. Затым працаваў майстрам, намеснікам начальніка цэха і зараз — старшым тэхнолагам аддзела галоўнага тэхнолага завода. Тав. Туманоўскі смелы наватар. Многа зроблена ім па ўдасканальванню тэхналогіі вытворчасці. Зусім нядаўна замест шаброўкі станін і іншых буйных дэталей станкоў, ён укараніў тонкае струганне. Новаўвядзенне рэзка павысіла прадукцыйнасць працы станочнікаў, скараціла працаёмкасць вырабу станкоў.

Дырэкцыя завода прэміравала юбіляра. (БЕЛТА).

Механізацыя працы на жывёлагадоўчых фермах

ГРОДНА. — У калгасе імя Сталіна Скідзельскага раёна на свінаферме ўстаноўлены кармазапарнікі, клубнемыечныя і іншыя машыны. Механізмы намнога аблягчаюць працу свінарак, робяць яе больш прадукцыйнай.

Механізацыя працы на жывёлагадоўчых фермах калгасаў вобласці атрымлівае ўсё большы размах. Шырокае ўжыванне знаходзяць кормапрыгатавальныя камбайны, з дапамогай якіх праводзіцца мыццё бульбы, запарка яе, а затым змешванне з канцэнтратамі. Выкарыстанне такога камбайна ў калгасе «Савецкая Беларусь» Маскоўскага раёна ўтрая паскорыла прыгатаванне кармоў. У гэтым годзе кормапрыгатавальныя камбайны ўстаноўлены яшчэ ў 12-ці сельгасарцелях. У 27 калгасах пабудаваны ветрарухавікі, танная энергія якіх рацыянальна выкарыстоўваецца на фермах.

У жывёлагадоўчых гарадках калгасаў зараз выкарыстоўваецца 36 падвесных дарог, а да канца года іх будзе ўстаноўлена яшчэ 48. Сёлета на фермах калгасаў вобласці больш чым у поўтара раза ў параўнанні з мінулым годам узрасце механізацыя водазабеспячэння.

Нашы маладыя хлебаробы

К. ЯСЕВІЧ
Старшыня калгаса «1-е Мая» Карэліцкага раёна

Два гады назад кайшоўскія калгаснікі выбралі мяне старшынёй сельгасарцелі «1-е Мая». Пачаў я знаёміцца з людзьмі, з гаспадаркай і заўважыў цікавую асаблівасць. У калгасе было многа маладых хлебаробаў, якія нядаўна акончылі сярэднія і сямігадовыя школы. Адны з іх працавалі на жывёлагадоўчых фермах, другія ўзначальвалі ільнаводчыя і кукурузаводчыя звенні, выконвалі розныя работы ў паляводчых брыгадах. А некаторыя з выпускнікоў школ пайшлі працаваць у МТС, селі за руль трактара, сталі камбайнерамі.

Мяне вельмі зацікавіла тое, што маладыя хлебаробы пасля заканчэння школы не пакідаюць калгас у пошуках «лёгкага хлеба», а знаходзяць сабе пачэсную і вельмі карысную працу ў сельскай гаспадарцы.

Аднойчы я разгаварыўся з дырэктарам Кайшоўскай школы Канстанцінам Ігнатавічам Лейкам наконт таго, як настаўнікі прывіваюць дзецям любоў да сельскагаспадарчай працы. Гаварылі пра многае: і аб удзеле вучняў старэйшых класаў у сельскагаспадарчай вытворчасці, і аб політэхнізацыі школы. Раіліся і наконт таго, як лепш абсталяваць вытворчыя майстэрні пры новай сярэдняй школе, якую пачаў будаваць калгас, і што яшчэ трэба зрабіць, каб сярэдняя школа выпускала ўсебакова падрыхтаваных майстроў сацыялістычнага земляробства.

— Вось прыдзе лета, паглядзіце, як будуць працаваць на палях выпускнікі нашай школы, — абнадзеіў мяне Канстанцін Ігнатавіч. — У кайшоўскай моладзі вялікая цяга да сельскай гаспадаркі. Любіць яна родную вёску, і калгасную вытворчасць.

Калі надышла вясна і пачаліся масавыя сельскагаспадарчыя работы, на калгасныя палі разам з пажылымі людзьмі выйшлі ўсе маладыя хлебаробы. Выпускніцы Кайшоўскай школы комсамолкі Ганна Мулярчык, Галіна Зусько і Галя Гладкая ўзначалілі летась кукурузаводчыя звенні і вырасцілі высокі ўраджай гэтай каштоўнай культуры. Яны сабралі больш тысячы цэнтнераў зялёнай масы кукурузы з гектара. Выпускніца школы Ніна Яўсей пачала працаваць звеннявой па ільну і сабрала на кожным з 8 гектараў па 8,5 цэнтнера валакна і па столькі-ж ільнонасемя з гектара.

Многія выпускнікі становяцца механікамі, слесарамі, машыністамі. Павел Гладкі працуе на электрастанцыі, Міхаіл Януш — дызелістам, Міхаіл Зусько пераабсталяваў жыжказбіральнік і цяпер штодзённа дастаўляе на ім у калгас брагу з Валеўскага спіртазавода. Некаторыя з былых вучняў, як Міхаіл Будзейка, Сямён Троска, Міхаіл Кадан, Міхаіл Троска, Генадзій Троска і Васіль Будзейка, сталі добрымі трактарыстамі.

Так паступова папаўняюцца кадры калгаса і МТС за лік выпускнікоў школы. Цяпер у нашай сельгасарцелі працуе 35 маладых калгаснікаў і калгасніц, якія ў апошнія гады скончылі сярэднюю школу.

Задаволены ў калгасе працай маладога брыгадзіра Нікалая Януша. Скончыўшы сярэднюю школу, ён праслухаў курс лекцый па паляводству і стаў у калгасе адным з лепшых майстроў земляробства. Выпускнік сярэдняй школы Пётр Сачко стаў вадзіцелем машын, Ніна Мохань — звеннявой па ільну, Алеся Мулярчык — звеннявой па кукурузе.

Выдатна папрацавалі маладыя хлебаробы і ў дні сёлетняй веснавой сяўбы. Позняя вясна стварыла вялікае напружанне ў палявых работах. Маладыя хлебаробы-комсамольцы з'явіліся ініцыятарамі сацыялістычнага спаборніцтва на сяўбе. Сваім прыкладам у рабоце яны натхнялі ўсіх калгаснікаў на выдатную якасць палявых работ і атрыманне высокіх ураджаяў сельскагаспадарчых культур на ўсіх плошчах.

Дружна працуюць маладыя калгаснікі на доглядзе пасеваў. Пачынаецца баранаванне кукурузы і бульбы, паляпшаюцца кармавыя ўгоддзі. І зноў на палі ідуць і едуць маладыя хлебаробы Алесь Шаламан, Міхаіл Шышка, Ніна Кадан, Галіна Сяргеева, Зміцро Гладкі, Валянціна Гладкая і многія іншыя.

Многія маладыя хлебаробы працягваюць навучанне завочна, паступаюць на розныя курсы і ўдасканальваюць свае сельскагаспадарчыя прафесіі. А Ніна Слінько, якая пасля заканчэння сярэдняй школы пайшла працаваць на авечкагадоўчую ферму, цяпер вучыцца завочна ў Гродзенскім сельскагаспадарчым інстытуце.

Вялікае папаўненне атрымаў наш калгас з ліку выпускнікоў сярэдніх школ. Гэта маладыя хлебаробы — энтузіясты высокіх ураджаяў і рэкордных надояў малака. У калгасе ім — пашана і павага!

Працуючы на заводзе, стаў інжынерам

Маладыя рабочыя і работніцы нашага цэха, ды не толькі нашага, часта звяртаюцца да мяне з пытаннем: як я змог працаваць на вытворчасці і адначасова вучыцца ў інстытуце?

Безумоўна, справа гэтая нялёгкая. Але павышэнне сваіх тэарэтычных ведаў і работа на вытворчасці зусім неабходная рэч. Я добра памятаю першыя гады сваёй працы на заводзе. Высокакваліфікаваны слесар, які навучаў мяне, неяк даў чарцёж і сказаў:

— Вось па гэтай схеме зрабі дэталь, ды хутчэй, нашы зборшчыкі чакаюць.

Яму не было часу, і ён пайшоў. У чарцяжах, праўда, я крыху разбіраўся. Але дэталь, якую мне трэба было зрабіць, была складанай і чарцёж не быў просты. Я доўга яго «чытаў», але да канца так і не прачытаў. Прыйшлося звяртацца за дапамогай. Тады я і даў сабе слова — працягваць вучобу.

Неўзабаве паступіў на тэхнічныя курсы. Паспяхова закончыў іх, атрымаў спецыяльнасць аўтамеханіка. Аднак курсы яшчэ не давалі закончанай сярэдняй адукацыі. Я падрыхтаваўся і здаў экзамен за дзесяцігодку экстэрнам. У тым-жа 1950 годзе паступіў у інстытут.

Побач з вучобай павышалася мая вытворчая кваліфікацыя. Летась закончыў інстытут сельскагаспадарчага машынабудавання. Абараніў дыплом інжынера - механіка і атрымаў назначэнне на завод «Гомсельмаш». Спачатку працаваў у механазборачным цэху майстрам, затым начальнікам тэхналагічнага бюро. А ў пачатку мая гэтага года стаў начальнікам змены. Калектыў, якім я кірую, паспяхова спраўляецца з даручанымі заданнямі.

Для кожнага маладога рабочага або работніцы ў нашай краіне ёсць магчымасць працягваць сваю вучобу і атрымаць вышэйшую адукацыю без адрыву ад вытворчасці. Для гэтага, як я пераканаўся на асабістым вопыце, патрэбна толькі адно — любоў да працы, настойлівасць, жаданне прынесці любімай Радзіме як мага больш карысці.

Ю. БЕЛЫ
інжынер завода «Гомсельмаш» у Гомелі.

Акучванне бульбы, пасаджанай квадратна-гнездавым спосабам (калгас імя Фрунзе, Мінскай вобласці).

Мінская мінеральная вада

Уступіла ў строй бальнеалячэбніца Мінскай абласной бальніцы. Яна мае адну асаблівасць — тут хворых стацыянарна пачалі лячыць мінскай мінеральнай вадой.

На тэрыторыі бальніцы прабураны дзве шчыліны, пабудаван каптаж. Хларыдна-натрыевая вада з гэтых крыніц па свайму тыпу аналагічная мінеральным водам Старой Русы, Друскенік і Бабруйска.

Шматлікія аналізы паказалі яе высокія лячэбныя якасці. Працэнт мінералізацыі дасягае 16,5 грама на літр. Яна ўтрымлівае вялікую колькасць аніёнаў хлора, сульфата і катыёны натрыя, калія, кальцыя, магнія. Вада са шчыліны № 1 прыгодная для вонкавага ўжывання ў ваннах. Яна можа ўжывацца для лячэння захворванняў перыферычнай нервовай сістэмы, апорна - рухальнага апарата, пры гінекалагічных і рэўматычных захворваннях. Воды з другой шчыліны прыдатныя для ўнутранага спажывання і рэкамендуюцца пры гастрытах з паніжанай кіслотнасцю і з адсутнасцю кіслотнасці.

Пасля ўстанаўлення больш рэгулярнай падачы пары ў бальнеалячэбніцу, апрача стацыянарных, будуць абслугоўвацца амбулаторныя хворыя. (БЕЛТА).

Нядаўна нашая рэдакцыя навязала сувязь з Літаратурным аб'еднаннем у Гродне, якое гуртуе ў сваіх радах пісьменнікаў Гродзеншчыны.

Яно выдае ў „Гродзенскай Праўдзе" сваю літаратурную старонку ў якой друкуюцца творы пісьменнікаў Гродзеншчыны.

Некалькі дзён таму, таварышы з Літаратурнага аб'еднання прыслалі нам адну такую літаратурную старонку надрукаваную ў 56 нумары „Гродзенскай Праўды". З гэтай старонкі мы змяшчаем верш беларускага паэта.

АНАТОЛЬ ГРЫБОК

НОВАГРУДАК

Старажытны замак — помнік дзён мінулых —
Вежы, быццам скалы, горда ўвысь узнёс.
Бачыў ён у полі мужыкоў панурых,
Цёмнай Беларусі бачыў горкі лёс.

І калісь Міцкевіч тут, ля вежаў замка,
Марыў аб шчаслівым на зямлі жыцці.
Устань, паэт, прачніся ціхім, ясным ранкам
І на горад родны сёння паглядзі.

Нібы мачты — трубы маладых заводаў
У вокны гмахаў новых глянула зара,
А пад гукі марша з песняю свабодна
Па шырокай плошчы крочыць дзетвара.

Парк цяністы ўнізе. Вецярок гушкае
Вецці беластволых прыгажунь-бяроз.
Тут студэнт студэнтку ўвосень сустракае —
Парадніла шчасце іх жыццёвы лёс.

Глянь, паэт, збыліся ўсе твае надзеі.
Беларусь сягоння, быццам сад, цвіце,
Навагрудак з кожным годам маладзее,
Увысь і ўшыр пад сонцам радасці расце.

З дапамогай перадавога вопыту зарубежных сяброў

На прадпрыемствах Беларусі важным сродкам у барацьбе за тэхнічны прагрэс стала ўкараненне ў вытворчасць перадавога вопыту зарубежных сяброў.

Цесная творчая сувязь устанавілася паміж чэхаславацкімі абутнікамі, чыя прадукцыя заваявала сусветную вядомасць, і работнікамі гэтай галіны прамысловасці Беларусі. На Мінскай фабрыцы імя Кагановіча ўжыт так званы беспераціяжны метад зацяжкі загатовак. Гэта дазволіла поўнасцю механізаваць працэс, вызваліць для іншых участкаў дзесяць рабочых. Выпуск прадукцыі паскорыўся амаль удвая.

Ажыццёўлен рад арганізацыйных новаўвядзенняў, перанятых у чэхаславацкіх сяброў. Так, скарочана колькасць міжаперацыйных кантралёраў, што павысіла адказнасць рабочых за якасць прадукцыі і садзейнічала паляпшэнню эканамічных паказчыкаў усіх участкаў. Цэнтралізаванае забеспячэнне цэхаў поўфабрыкатамі і фурнітурай скараціла колькасць дапаможных рабочых і знізіла непрадукцыйныя затраты часу работнікаў вытворчасці на атрыманне сыравіны.

Вопыт чэхаславацкіх прадпрыемстваў атрымаў шырокае распаўсюджванне на Мінскай абутковай фабрыцы імя Тэльмана, Лідскай, Гродзенскай і іншых фабрыках. Сюды паступіла многа навейшага аўтаматычнага і поўаўтаматычнага абсталявання, сканструяванага чэхаславацкімі машынабудаўнікамі. Гэта, у прыватнасці, садзейнічала значнаму павелічэнню выпуску рантавага абутку.

Беларускія півавары асвоілі выпуск брадзільных ферментаў па рэцэптуры, атрыманай з Кітайскай Народнай Рэспублікі. Па гэтаму метаду працуе новы біяхімічны цэх на Альбенскім заводзе ў Мінскай вобласці. Новаўвядзенне дазволіла амаль удвая скараціць непрадукцыйныя затраты ячменю на прыгатаванне соладу на півоварных заводах рэспублікі.

На кансервавых прадпрыемствах зараз укараняецца навейшая рэцэпта варкі, засолкі і закваскі гародніны і фруктаў, распрацаваная балгарскімі сябрамі. Гэта дасць магчымасць ужо ў гэтым годзе значна палепшыць смакавыя якасці кансерваў, павялічыць іх захаванасць.

Глыбокае вывучэнне перадавога вопыту зарубежнай прамысловасці, арганізаванае на многіх заводах і фабрыках рэспублікі, дазволіла ажыццявіць рад новаўвядзенняў, якія павышаюць прадукцыйнасць працы і скарачаюць выдаткаванне сыравіны.

(БЕЛТА)

Прамысловыя новабудоўлі Полацка

ПОЛАЦК. (БЕЛТА). — У горадзе разгарнуліся вялікія работы па будаўніцтву новых і расшырэнню дзеючых прамысловых прадпрыемстваў. На ўсходняй ускраіне Полацка ўзводзіцца рамонтны завод. Закончана кладка сцен вытворчага корпуса. У канцы гэтага года прадпрыемства ўступіць у строй. У ім размесцяцца дзесяць цэхаў, у якіх будзе праводзіцца капітальны і бягучы рамонт трактарных, камбайнавых і аўтамабільных рухавікоў.

Паблізу вытворчага корпуса раскінецца жылы гарадок. Ужо тут ўзводзіцца двашацікватэрны жылы дом для рабочых. Намечана пабудаваць сталовую, клуб, дзіцячы сад.

Па вуліцы імя Карла Маркса пачалося ўзвядзенне вытворчага корпуса арцелі „Чырвоная вышывальшчыца". Зараз на пляцоўцы вядуцца земляныя работы, пачалася закладка фундамента. У новым будынку размесцяцца закройны, пашывачны і падрыхтоўчы, а таксама цэхі машыннай і ручной вышыўкі. Узводзіцца завод па выпуску шклянога валакна.

Заканчваецца будаўніцтва новага корпуса кавальскага цэха ліцейна - механічнага завода, расшыраецца гарадская ЦЭЦ.

Беларусь на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы

1 чэрвеня ў Маскве аднавіла сваю работу Усесаюзная сельскагаспадарчая выстаўка.

На УСГВ заслужанае месца займае Савецкая Беларусь. Кандыдатамі для ўдзелу на УСГВ шырокім паказам зацверджана 110 гаспадарак і арганізацый, у тым ліку 50 калгасаў, 7 соўгасаў, 8 МТС і ММС, 6 раёнаў, дзве вобласці, 16 навучальных устаноў і навукова - даследчых устаноў. Апрача таго, у ліку названых кандыдатаў зацверджана больш 700 асобных перадавікоў — арганізатараў, спецыялістаў, калгаснікаў, рабочых МТС і соўгасаў. Усяго ад рэспублікі на УСГВ у гэтым годзе будзе прадстаўлена больш 17.000 экспанентаў, з іх ад калгасаў — 380, соўгасаў — 23, МТС — 27, раёнаў — 23, абласцей — 5, сярэдніх школ — 5, гурткоў юных натуралістаў і юных тэхнікаў — 75 і г. д.

Праблема чыгуначнага транспарту ў Беласточчыне

У камунікацыйнай гаспадарцы Беласточчыны, таксама як і ў іншых галінах нашай гаспадаркі асталіся сляды . няроўнамернага развіцця краіны ў міжваенныя гады. Адносна даўжыні камунікацыйных ліній на кожныя 100 км кв. нашае ваяводства займае адно з апошніх месц у краіне.

Не толькі вялікая дыспрапорцыя ў гушчыні камунікацыйнай сеткі ў параўнанні з іншымі ваяводствамі, але і самае размяшчэнне сеткі на тэрыторыі ваяводства з'яўляецца вельмі няроўнамерным і поўнасцю не прыстасаваным да гаспадарчых і адміністрацыйных патрэб.

У такіх паветах як: Сувалкі, Сейны, Ломжа, Семятычы, Гайнаўка, Саколка, Дамброва — камунікацыйная сетка слаба развітая.

Яшчэ па сучасны момант няма належнага камунікацыйнага злучэння з паветамі вернутых зямель, а асабліва адчуваецца недахоп у чыгуначным злучэнні з Кольненскім паветам.

Трэба адзначыць, што развіццё камунікацыйнай сеткі ў супраціўнасці да іншых галін гаспадаркі з'яўляецца вельмі нязначным. Не адбудаваны яшчэ ўсе ваенныя знішчэнні як напрыклад: чыгуначныя лініі Беляны — Каменная Новая, Балкуны, Бланкалы, Баханова, Сувалкі, Олецка, Капілкі і 10 прац. дарожных мастоў.

Задачы шасцігодкі, у якіх прадугледжвалася павелічэнне гушчыні камунікацыйнай сеткі ваяводства да сярэдняй у краіне, выкананы толькі ў 40 прац.

Камунікацыйная сетка і ў далейшым не задавальняе транзітных патрэб людзей і тавараў. Нічога дзіўнага, што ў такіх паветах як: Сакольскі, Дамброўскі ці Ламжынскі, у якіх камунікацыйная сетка слаба развітая, наогул няма лакалізаваных большых прамысловых аб'ектаў.

На чыгуначнай сетцы і чыгуначным абсталяванні, Беластоцкага ваяводства, засталіся яшчэ выразныя сляды запушчанасці.

Найлепш забяспечаны чыгуначнымі лініямі Беластоцкі павет. Найгорш — Кольна (дзе чыгункі наогул няма), Дамброва, Саколка, Сейны, Семятычы, Сувалкі, Аўгустоў, Граева і Ломжа.

Лінія Беласток — Лапы — Шэпетова — Чыжаў, як і лінія Лапы — Саколы, — залічваецца да ліній аб найвялікшым пасажырскім руху.

Другія чыгуначныя лініі, якія выходзяць з Беластока не кампенсуюць недахопаў у дарожнай сетцы з той прычыны, што маюць недастатковую колькасць чыгуначных прыпынкаў, асабліва паміж Бельскам — Кляшчэлямі — Чаромхай і Семятычамі. Асабліва паміж Бельскам і Гайнаўкай адчуваецца патрэбу ў чыгуначным прыпынку ў Старым Беразове (трэба сказаць, што перон ужо пабудаваны мясцовым насельніцтвам яшчэ ў 1950 годзе). Трэба таксама пабудаваць чыгуначны прыпынак у Новасадах на шляху Гайнаўка — Нараўка. (У радыусе 5 км. ад Новасадаў знаходзіцца 14 мясцовасцей) На чыгуначным шляху Беласток — Крынкі, паміж ч. п. Курыяны і Жэдня вартавала-б пабудаваць чыгуначны прыпынак — Лукіяны.

З пункту гледжання гаспадарчых патрэб ваяводства, а асабліва сельскай гаспадаркі і прамысловасці, існуючая чыгуначная сетка не задавальняе нават самых неабходных патрэб. Шэраг паветаў (як: Ломжа, Монькі, Саколка, Бельск) маюць значныя лішкі сельскагаспадарчых пладоў, паклады мясцовага каменьня, капальні торфу, а не маюць належных зносін з чыгуначнай сеткай.

Што трэба зрабіць?

У сувязі з гэтым неабходна пабудаваць і адбудаваць шэраг чыгуначных злучэнняў, якія зрабілі-б магчымым роўнамернае і правільнае развіццё ваяводства адпаведна да новых гаспадарчых і грамадскіх суадносі

У першую чаргу аднак трэба было-б ажыццявіць просьбы працоўных. Да першачарговых патрэб у гэтай галіне залічваецца:

1. Адбудова чыгуначнай лініі Ястжэмбна — Новая Каменная — Беляны На гэтым участку чыгуначная лінія была дзейнай да 1944 г. Гітлераўцы адступаючы знішчылі вакзальныя будынкі на станцыі Беляны і 11 маставых аб'ектаў. На ўсёй даўжыні лініі ад Новай Каменнай да граніцы ёсць чыгуначны пуць з рэйкамі, трэба толькі ў 75 працэнтах выменяць шпалы, дапоўніць падсыпку і стрэлкі дробнымі аксесуарамі.

У сучасны момант на перавоз тварнай масы машынамі і коньмі (50 прац.) кошт перавозаў складае наступны лік: — перавоз таварнай масы — 1 722.000 зл. — перавоз пасажыраў 864 000 зл. Агульны кошт перавозу складае лік 2 582.000 зл.

Калі-б узяць пад увагу тое, што кошт адбудовы ўсіх аб'ектаў складзе лік каля 800 000 зл., а штогодныя выдаткі на ўтрыманне дарожнай, гандлёвай і электратэхнічнай службы складаюць лік прыблізна каля 1.300 000 зл то мы бачым, як вялікія зберажэнні маглі-б ажыццяўляцца калі-б быў здадзен у эксплуатацыю гэты чыгуначны ўчастак. (Не лічачы ўжо іншых дадатных фактараў звязаных з існаваннем на гэтай тэрыторыі чыгункі — як паскарэнне тэмпаў развіцця сельскай гаспадаркі і тд.)

2. Пабудова чыгуначнай лініі Новая — Каменная — Дамброва — Сухаволя — Монькі — Ломжа зрабіла-б магчымым:

а) вываз наноснага каменяя, запасы якога паводле пачатковых разлікаў ацэньваецца на каля 8 мільёнаў кубічных метраў,

б) павелічэнне эксплуатацыі торфу,

в) вываз лішкаў сельскагаспадарчых пладоў (тэрыторыі, церал якія праклалася б вышэй памянутая чыгунка, маюць 40 прац. пшанічна — бурачных зямель і 34 прац. жытнёва - бульбяных зямель),

г) вываз сена (на меліяраваных сенажацях Кувасаў прадугледжваецца стварэнне вялікай кармовай базы).

д) развіццё прамысловасці (у сучасны момант на гэтай трасе цалкам няма прамысловых прадпрыемстваў).

3. Лінія Шэпетова — Бранск — Бельск значна скараціла-б даезд да Варшавы — зрабіла б магчымым вываз прадуктаў, якія хутка псуюцца — (ягады, агародніна, садавіна) з раёнаў агародных, драўніны з Белавежскай пушчы і лішкаў сельскагаспадарчых пладоў.

Не менш важным пытаннем адбудовы чыгуначных злучэнняў з'яўляецца дабудова і мадэрнізацыя ўжо існуючых чыгуначных вузлоў. Напрыклад чыгуначная станцыя Бельск мае вельмі малыя пагрузачныя пляцы ў выніку чаго ў перыяд асенніх перавозаў асабліва шмат клопатаў ды турбот прычыняе пагрузка цукровых буракоў.

А ў Саколцы недахоп запасных шляхаў значна ўскладняе і спазняе перавозы асабліва ў перыяд найвялікшага перавознага руху. (асеннія перавозы).

Ажыццяўленне вышэй памянутых мерапрыемстваў у галіне адбудовы і пашырэння чыгуначнай сеткі будзе садзейнічаць далейшаму шпаркаму ўздыму сельскай гаспадаркі, што такім чынам забяспечыць для сотняў тысяч працоўных лепшае жыццё.

Мгр. МІХАСЬ ХІЛЬЧУК

Першы ў Польшчы самаабслугоўваны магазін

Некалькі тыдняў таму адкрыта ў Беластоку, першую ў Польшчы самаабслугоўваную краму, у якой знаходзяцца ўсялякія тавары шырокага ўжытку. Купіць тут можна між іншым: цукар, муку, соль, цукеркі, кансервы, віно, малако, смятану, масла, хлеб і г.д.

На здымку: Гр. Веслава Лідэр бярэ кошык

Характэрнасцю гэтай вялікай крамы з'яўляецца тое, што яе персанал складаецца толькі з двух чалавек (касіршы і аднаго чалавека, які назірае за парадкам).

Кліент абслугоўваецца сам. Гэта значыць — бярэ спецыяльны кошык і выбірае сабе патрэбныя тавары, з якімі потым ідзе адразу ў касу. Усе тавары такія як цукар, мука і г. д. ёсць загадзя ўзважаныя, — касірша хутка лічыць суму і кліент плаціць грошы.

Такім чынам пазбягаецца доўгай чаргі і крама можа абслужыць у тры разы больш кліентаў, чым звычайная іншая. Таму штодзённая ўтаргоўка дасягае ліку 25.000 зл.

Кліентка выбірае патрэбныя сабе тавары.
Фота — Сескевіч

Беластоцкая самаабслугоўваная крама дзякуючы спраўнай рабоце з'яўляецца вядомай ва ўсёй краіне. Нядаўна наведала яе Польская фільмавая хроніка і няма дня, каб не наведвалі яе прадстаўнікі гандлёвых арганізацый з розных ваяводстваў: Варшавы, Лодзі, Гданска, Любліна і іншых. Яны гутараць з нашымі кліентамі, якія ёсць вельмі задаволеныя. Адным словам — наша самаабслугоўваная крама здала экзамен на выдатна.

Р.

Аб Нурцу забылі

Вёска Нурац Семятыцкага павета, гэта невялікая і прыгожая вёска. Аднак яшчэ аж да гэтага часу гаспадары гэтае вёскі не маюць дзе культурна адпачыць у вольны ад працы час. Няма ні кіно, ні хатычытальні і г. д.

Некалькі месяцаў таму, пачалі праводзіць у Нурац радыёфонную лінію і інсталяваць па хатах радыёкропкі. 1 мая г. г. павінны ўжо былі зайграць але дарма... Па сённяшні дзень жыхары вёскі з нецярплівасцю чакаюць калі ўжо ўрэшце будзе дзейнічаць радыёвузел.

Лінія ёсць, радыёкропкі ёсць, толькі нейкі бюракрат відавочна забыў „падключыць".

А мо'-б так Павятовае праўленне сувязі ў Семятычах, прыпомніла сабе аб Нурцу і ўрэшце падключыла яго ў дзейную радыёфонную сетку.

КАРВАЛЬСКІ
Бельск

Ужо пачалася касьба

Сёлета добра працуюць кааператыўшчыкі нашага сельскагаспадарчага кааператыва ў Новаберазове, Гайнаўскага павета. Тэрмінова закончана сяўбу і пасадку бульбы. Засеяна гароды. Зараз усе кааператыўшчыкі актыўна прыступілі да сенакосаў.

Сёлета сенакосы адбываюцца значна хутчэй і лепш, бо косім касілкаю. У бліжэйшы час атрымаем трактарную касілку.

АНАТОЛЬ ШВЕД
Новаберазова

Спад вялікага

У ліку найбольш значных і выдатных майстроў мастацкага слова Беларусі стаіць Кузьма Чорны. За дваццаць год літаратурнай дзейнасці ён пакінуў вялікую спадчыну: больш дзесятка буйных раманаў і аповесцей, некалькі п'ес, шматлікую колькасць апавяданняў, нарысаў, фельетонаў, навукова-крытычных і публіцыстычных артыкулаў.

Закончанае шасцітомнае выданне твораў К. Чорнага з'яўляецца не поўным, але тым не менш яно дае нам магчымасць зусім пановаму падыйсці да характарыстыкі творчасці пісьменніка.

Кузьма Чорны прыйшоў у нашу літаратуру як пясняр разняволеных рэвалюцыяй працоўных мас сялянства.

Новае ў жыцці вёскі — асноўная тэма большасці яго ранніх апавяданняў. Пісьменнік паказвае, як сялянства паступова пераадольвала сваю векавую цемнату і адсталасць і станавілася на новы шлях развіцця, вызначаны рэвалюцыяй.

У літаратуры мінулага ў яркіх паэтычных вобразах, якія сталі класічнымі, паказана ўлада зямлі над селянінам. Савецкія пісменнікі адлюстравалі працэс вызвалення селяніна з-пад гэтай улады, ператварэнне яго ў поўнаўладнага гаспадара над зямлёй. К. Чорны адзін з тых віднейшых мастакоў, якія паказалі гэты працэс ва ўсёй яго своеасаблівасці і гістарычнай канкрэтнасці. Ён выступіў, як прадаўжальнік лепшых традыцый Л. Талстога, А. Чэхава, М. Горкага, Я. Купалы і Я. Коласа, як носьбіт высакародных гуманістычных традыцый сваёй нацыянальнай і рускай літаратуры.

Паэтычнае дараванне Кузьмы Чорнага своеасаблівае, яго заўсёды цікавіць працэс, што адбываецца ў псіхалогіі чалавека ў сувязі са зменамі ў жыцці грамадства.

У цэнтры ўвагі многіх ранніх апавяданняў пісьменніка стаялі пытанні ўспрыняцця рэвалюцыі працоўнымі масамі сялянства, псіхалагічнага асэнсавання здзейсненых велічных сацыяльна - палітычных пераўтварэнняў, уступленне вёскі на новы шлях, які адкрыла рэвалюцыя. Ніхто з беларускіх савецкіх празаікаў не паказаў так праўдзіва, як Кузьма Чорны глыбінныя працэсы ў псіхалогіі шырокіх пластоў жыхароў вёскі, выкліканыя ўздзеяннем рэвалюцыйных пераўтварэнняў.

Гэтая якасць таленту пісьменніка з яшчэ большай глыбінёй і паслядоўнасцю выявілася ў яго творах пазнейшага часу.

К. Чорны нядоўга быў у шэрагах „пачынаючых", ён надзвычай хутка перайшоў ад апавядання і нарыса да „вялікай" эпічнай формы, — рамана і аповесці. Творчыя задумы яго былі вельмі шырокія. Пісьменнік марыў напісаць цыкл раманаў, у якіх хацеў паказаць гісторыю беларускага народа ад часоў паншчыны да сучасных аўтару дзён, эпохі перамогаснага руху да комунізма.

У творчасці пісьменніка з выключнай яскравасцю знайшла выяўленне асноўная тэндэнцыя савецкай літаратуры — імкненне да манументальна - эпічнага адлюстравання рэчаіснасці.

Шлях К. Чорнага да вялікага майстэрства быў складаны не ў меншай меры, чым шлях такіх агульнапрызнаных пісьменнікаў, як Л. Леонаў, К. Федзін, і многіх іншых. Імкненне ўзнімаць хвалюючыя пытанні, адгукацца на самыя надзейныя запатрабаванні грамадства вяло пісьменніка да творчай сталасці. Кожны новы яго твор з'яўляўся значным крокам наперад. Аднак развіццё яго паэтычнага таленту ішло не па ўзыходзячай прамой.

Заўважаліся і спады. Неразуменнем сутнасці новай эканамічнай палітыкі, а не якімі-небудзь іншымі нязначнымі прычынамі, можна растлумачыць паяўленне рамана «Сястра» (1927 г.) Пры ацэнцы спадчыны пісьменніка няма патрэбы замоўчваць слабыя бакі яго творчасці, але акцэнтаваць увагу патрэбна не на іх, а на тое сапраўды каштоўнае і вялікае, што нам пакінуў мастак.

Раманы і аповесці К. Чорнага без пераўвелічэння можна назваць паэтычным летапісам часу.

ГЭТАГА НЕЛЬГА ЗАБЫЦЬ

Невялікі пасёлак Мельнік абкружаны блакітнай істужкай Буга, у якім купаюцца зялёныя вянкі сасновых і яловых лясоў і серабрыста - белыя мелавыя горы ўяўляе сабой самы прыгажэйшы куток не толькі Семятыцкага павета і Беластоцкага ваяводства, але і цэлай Польшчы.

Так нейк дзіўна робіцца чалавеку калі падумае, што ён цяпер стаіць... на дне мора, што некалькі мільёнаў год таму назад стаяў тут глыбокі акіян і вада нанясла більёны вопрàвых слімакоў, а потым праз некалькі геалагічных эраў ледавік пакрыў усё гэта зямлёю і цяпер працавітыя людзі здабываюць тут крэйду.

Мельніцкае прадпрыемства мясцовай прамысловасці будаўнічых матэрыялаў — з'яўляецца галоўным пастаўшчыкам карнавога мелу, забяспечаючы не толькі ў 60 прац. айчынны рынак, але таксама з'яўляецца адзіным пастаўшчыкам меленай малярскай крэйды на экспарт у Чэхаславакію і Бразілію.

У апошнім часе, праведзеныя геалагічныя даследванні, выявілі, што апрача багатых пакладаў крэйды, у Мельніку знаходзяцца вялікія паклады фасфарытаў. Яны змяшчаюць вялікую колькасць вокіса фосфару, з якога можна будзе прадукаваць мінеральныя ўгнаенні — суперфасфат. Здавалася-б тады, што перад Мельнікам адкрыта шырокі шлях да ўсебаковага росквіту.

Ну што-ж. Мінеральныя багацці зробяць з яго прамысловы цэнтр, маляўнічыя ваколіцы звабяць шматлікіх турыстаў.

Але гэта так выглядае толькі з вонкавай стараны. Калі мы ўвойдзем у млын, дзе мелецца крэйда, у сушыльню, тады знікае ўся прыгожасць Мельніка і мы бачым сумную рэчаіснасць. У воблаках белага мелавага пылу працуюць людзі без масак, у будынку без вентылятара.

У капальні таксама яшчэ спрадвечным спосабам, пры дапамозе кіркаў адбіваюць мел і грузяць яго лапатамі ў машыны. Пагрузка меленай крэйды з магазінаў адбываецца такім чынам: рабочы бярэ мяшок крэйды і ідзе з ім каля 20 м. а потым па ступеньках на вышыню трактара і ўкладае ў рады.

Калі мяшок парвецца тады работнік мусіць перасыпаць мел у другі. Такім чынам работнік пераносіць у 8 гадзін каля 3,35 тоны мелу па 1 зл. 78 гр. ад тоны. Інакш кажучы каля 6 зл. у дзень.

— Вы гэтаму, зразумела, не паверыце. Дык зараз скажаце — дзе-ж можна знайсці такога работніка, каб ён так крывава працаваў за 6 зл. у дзень. Гэта праўда. Гэта робіцца па вуснаму дагавору так, што адна група працуе адзін месяц пры пагрузцы і зарабляе, як яны гавораць „дурныя грошы", а на другі месяц пераходзіць у капальню, дзе можна зарабіць 1200—1500 зл. у месяц.

Менш-больш падобныя ўмовы і на другіх работах. Тады работнікі выбралі камісію, якая апрацавала праект павышэння заплаты. Пастанова „Польскі Монітар" н-37 з 10.V.52 г. гаворыць, што „ва ўважлівых выпадках міністар можа пасля ўзгаднення з ПКПГ, стаўкі гэтыя павысіць 15 прац., аднак не больш 25 прац. А тут работнікі хочуць павысіць на 300 прац.

І яны маюць рацыю, што хочуць зарабіць больш, але гэта трэба зрабіць інакш. Работнік павінен пагрузіць не 3,5 тон — а 35 тон. Ды не на трыбусе і не на плячах — а машынай.

Але каб машына працавала, — трэба ёй даць гэтую жыватворную і танную сілу, якой з'яўляецца электрычнасць. Трэба больш зацікавіцца праектам галоўнага інжынера Артура Франкэ, які прапануе электрыфікацыю Мельніка і пабудову чыгункі.

Праўда, што ажыццяўленне праекта будзе каштаваць многа — каля 15 мільз.зл., але гэта павялічыць прадукцыю ў 380 прац. пры 60 працэнтным зніжэнні сабекошту.

А пакуль што — трэба прыслухацца, што кажуць работнікі, а яны вельмі скардзяцца:

— Не маем дзе пакласць адзення пасля працы...

— Не маем дзе памыцца пасля працы... Улетку — то яшчэ як-колечы — але зімою...

Гумовыя боты мы атрымліваем на адзін год — а яны разлятаюцца пасля 4-х месяцаў. І потым трэба хадзіць па мокрым — басяком.

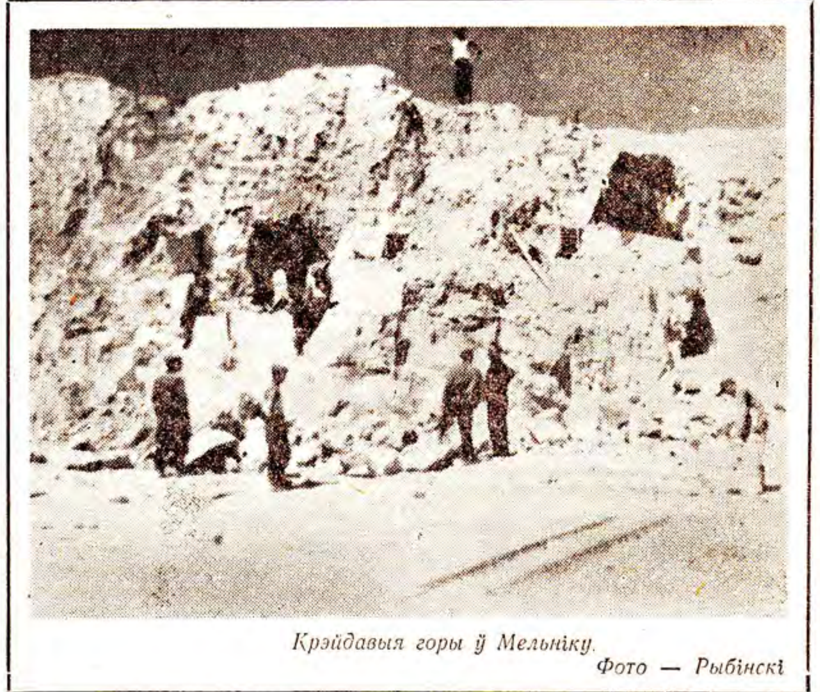
— Мы хочам паслухаць радыё, пачытаць газеты — хочам ведаць, што дзеецца на свеце...

А ці не выпісвае прадпрыемства ніякіх газет?

— Выпісвае — чаму-ж не — толькі іх нідзе не відаць. Ёсць у нас клуб — мы яго самі пабудавалі. Аказалася, што быў нават гурток мастацкай самадзейнасці, далі пастаноўку „Залёты" Янкі Купалы (у Мельніку каля 90 прац. беларусаў). Але ўсё гэта распалася. Слаба цікавіцца ЗМП культурнымі заняткамі.

Доўга я яшчэ гутарыў з работнікамі, аж урэшце адзін кажа: — Ну што-ж з гэтага, што Вы ўсё запісваеце, мы не верым, што нам хто дапаможа. Тут ужо не адзін запісваў...

Выйшоў я на двор і свет стаў ужо мне не такі прыгожы. Сонца паліць моцна. Хацеў-бы я чаго напіцца. Вады? — Няма. Ужо тры гады, як не хапае ў цэлым пасёлку. Рвалі тады дынамітам зямлю і крыніца змяніла ў студні сваё рэчышча, і пайшла ў другі кірунак — не ведаю дзе. Жывёлу пояць з ракі, а да хаты возяць з прыгароддзя каля мяне.

Крэйдавыя горы ў Мельніку. *Фото — Рыбінскі*

А як хто не мае каня — пытаюся. Ну дык ведаеце „без вады не туды і не сюды" — мусіць плаціць часам некалькі сот злоты.

— А як можна развязаць гэтую праблему — пытаюся далей.

— А можна, чаму не можна — гаворыць — мы падавалі праект, пракласці з крыніцы вадаправод. Былі нават на гэта грошы. Але старшыня ГРН тав. Вярба зусім гэтым не цікавіцца. — Хаця „вярба" без вады не можа расці — нехта пажартаваў з боку.

— У яго то заўсёды ёсць вада — у пякарні, то часам няма — сказаў іншы...

Ужо вечарэе. Перапоўнены аўтобус, які ходзіць два разы ў дзень, толькі прамільгнуў каля мяне.

Чым тут дастацца 13 кілометраў да станцыі Семятычы?..

*

Верце мне, што не можна забыць прыгожага Мельніцкага краявіду — ну і не можна абыякава перайсці ля ўмоў, у якіх працуюць і жывуць там людзі.

І. РЫБІНСКІ

Увага чытачы!

На просьбу ўдзельнікаў спаборніцтва па вярбоўцы сталых чытачоў „Нівы", вынікі яго будуць апублікаваны ў наступным нумары.

Рэдакцыя будзе браць пад ўвагу ўсе тыя вынікі, якія атрымае да 25 чэрвеня гэтага года.

У забытых вёсках

Большасць вёсак Бельскага павета знаходзіцца далёка ад чыгункі. Адзіным сродкам сувязі з горадам з'яўляецца аўтобус ПКС. Але як непадобныя гэтыя далёкія вёскі на тыя з нядаўнай мінуласці, калі селянін са змрокам ужо ішоў спаць або сядзеў ля неміласэрна курачага кнота газоўкі.

Электрычная лямпачка прынясла ў вёскі не толькі асвятленне але і асвету. Цяпер жыхары сяла могуць па вечарах у вольны ад працы час, чытаць кніжкі і чытаюць іх прагна, паасобна і калектыўна.

У Лакніцы пад кіраўніцтвам Любы Кучынскай, жыхары прачыталі: «Жніво» — Нікалаевай, «Ульяна» — Крашэўскага, «У акопах Сталінграда» — Някрасава і «Анну Карэніну» — Талстоя.

Ці мог падумаць Леў Талстой, што лёс Вронскага і Карэнінай так усхвалюе жыхараў далёкіх польскіх вёсак?

У Мякішах пры дапамозе Уладзіміра Іванюка прачытана «Узараную цаліну» — Шолахава.

У вёсцы Сакі жыхары калектыўна прачыталі «Аповесць аб сапраўдным чалавеку».

Усе гэтыя вёскі належаць да грамады Пасынкі. У самай грамадзе сарганізавана агратэхнічны гурток, кіраўнік якога, гр. Аляксей Карпюк, сарганізаваў жыхараў да перапрацоўкі матэрыялаў па вырошчванню кукурузы. Цяпер у Пасынках значна пашыраецца плошча пасеву гэтай карыснай расліны.

У грамадзе Вышкі жаночы калектыў прачытаў кніжку: „Як вырошчваць лён і каноплі".

У сельскагаспадарчым кааператыве Гацькі, члены кааператыва прачыталі: «Чайка» — Бірукова і «Людзі нашага часу», а ў кааператыве — мільянеры Аўгустова, прачытана: «Майская ноч» — Гогаля, «Сірочы лёс» — Ожэшковай.

Апісаныя вышэй факты ілюструюць, не толькі зацікаўленне жыхараў вёсак белетрыстыкай але, і практычным прымяненнем агратэхнічных ведаў, што павышае прадукцыйнасць працы ў палявых работах.

Хто адважыцца пасля гэтага сказаць, што ў вёсках свет забіты дошкамі?

Неабходна тут падкрэсліць, што гэтыя дасягненні здабыты ўласнымі сіламі мясцовых жыхараў. Нажаль у межах культурнай сувязі горада з вёскай, мала зроблена ў аказанні канкрэтнай дапамогі жыхарам сяла.

А шкада. Можна было-б дасягнуць лепшых вынікаў калі-б гэтыя камісіі жылі тым жыццём, якім жыве ўся наша краіна.

СКІБА

Чына мастака

Раман «Зямля» (1928 г.) дае ўяўленне аб тых зрухах, якія адбыліся ў свядомасці сялянства ў пасляэрэвалюцыйны час. Парасткі новага ў побыце вёскі прарастаюць з вялікай цяжкасцю, самі сяляне не вельмі энергічна змагаюцца за пераўтварэнне, жыцця, але тым не менш яны ўжо не тыя прыдушаныя і забітыя мужыкі, якімі былі раней. Пафас твора заключаецца ў паказе таго, што сялянства асноўнай сваёй масай павярнулася да новага жыцця, успрыняла ідэі рэвалюцыі. Жаданне асобных крытыкаў убачыць у рамане нешта іншае, акрамя паказанага, проста недарэчна.

У перыяд „вялікага пераломy" ў вёсцы К. Чорны стварае раман „Ідзі, ідзі", аповесці „Лявон Бушмар" і „Вясна".

„Лявон Бушмар" — выдатны мастацкі твор. У савецкай літаратуры таго часу, мы, бадай, не знойдзем другога падобнага твора, у якім-бы з такой сілай быў паказаны адмоўны ўплыў прыватнай уласнасці на свядомасць чалавека. Герой аповесці Лявон Бушмар — страшная з'ява, варожая грамадскаму прагрэсу сіла, яна вырасла і сфарміравалася ва ўмовах хутарскага аднаасобніцкага жыцця. Каб абясшкодзіць яе, патрэбна было ліквідаваць тую социяльную аснову, на якой узнікае і развіваецца гэтая небяспечная з'ява. Дарэмна было-б, аднак, думаць, што Бушмар без бараць бы расстанецца са сваім багаццем, з уласнасцю. Ён супраціўляецца настойліва, упарта, рашуча.

Пісьменнік наносіў магутны ўдар па ворагу, выяўляючы яго звярыную сутнасць, раскрываў вастры но і складнасць класавай барацьбы, указваў, што „бушмараўшчына" тады з'яўляецца страшнай сілай, калі ў яе распараджэнні ёсць сродкі вытворчасці.

„Ідзі, ідзі" — раман аб калектывізацыі. З вялікай сілай мастацкага пранікнення пісьменнік паказаў у ім барацьбу социяльных сіл вёскі ў час масавага пераходу сялянства на шлях новага жыцця, зацятую класавую барацьбу, якой суправаджаўся працэс социялістычнай перабудовы сельскай гаспадаркі.

Раман „Ідзі, ідзі" з'яўляецца яскравым паказчыкам росту майстэрства пісьменніка. Тут мы ўжо не сустрэнем натуралізмаў у мове, якія зрэдку траплялся ў „Зямлі"; значных поспехаў дасягнуў К. Чорны і ў індывідуалізацыі мастацкага вобраза.

У трыццатыя гады К. Чорны уступіў сталым і прызнаным мастаком слова. Яго раманы „Бацькаўшчына", „Трэцяе пакаленне" і „Люба Лук'янская", адносяцца да найбольш значных здабыткаў беларускай совецкай літаратуры гэтага часу. У іх мы бачым філасофска-пранікнёны погляд пісьменніка на жыццё. Развенчваючы чалавека - уласніка, чалавека - эгаіста, аўтар паказвае, як у цяжкай і складанай барацьбе з сіламі старога свету адбываецца працэс фарміравання чалавека новага тыпу, фарміраванне асобы социялістычнага грамадства.

Творчасць К. Чорнага перыяду Вялікай Айчыннай вайны — гэта новы ўзлёт яго мастацкай думкі і паэтычнага майстэрства. Яна выклікае глыбокія роздумы над важнейшымі жыццёвымі праблемамі і пытаннямі і заўсёды будзе нагадваць, дзейнасць якога вялікага мастака абарвала заўчасная смерць.

Дадатным момантам Збора твораў К. Чорнага ў параўнанні з выдадзенымі раней Зборамі твораў Я. Купалы, Зм. Бядулі, і З. Самуйлёнка з'яўляецца тое, што складальнікі ўключылі ў Збор значную колькасць крытычных і публіцыстычных артыкулаў, чаго раней звычайна не рабілася. Недаацэньваць публіцыстычную і крытычную дзейнасць пісьменнікаў нельга і проста няправільна. Артыкулы Я. Коласа, Я. Купалы, К. Крапівы, К. Чорнага і іншых нашых пісьменнікаў прадстаўляюць сабой вялікую пазнавальную каштоўнасць, у іх даецца тэарэтычнае абгрунтаванне творчай практыкі самых пісьменнікаў і разам з тым рашучы адпор усялякім варожым наскокам на асноўныя тэарэтычныя прынцыпы совецкай літаратуры.

ЮЛ. ПШЫРКОЎ

Рэкі Беларусі

Багата рэкамі Беларусь. Густой сеткай пакрываюць яны ўсю тэрыторыю рэспублікі. І калі-б выцягнуць беларускія рэкі ў адну істужку, то даўжыня яе склала-б больш 50 тысяч кілометраў. А такой сеткай можна было-б аперазаць па экватару зямны шар.

Днепр і Нёман, Бярэзіна і Буг, Прыпяць і Дзвіна, Сож і Свіслач і сотні іншых вялікіх і малых рэк нясуць свае воды паміж дрымучых лясоў, квітнеючых сенажацей, калгасных палёў, каля вёсак, праз вялікія і малыя гарады, упрыгожваюць і жывяць многія куткі Беларусі.

Амаль уся тэрыторыя Беларусі раздзяляецца паміж басейнамі трох рэк — Дняпра, Дзвіны і Нёмана, з якіх самым вялікім з'яўляецца дняпроўскі басейн займаючы большую частку плошчы рэспублікі.

Днепр — гэта найвялікшая рака Беларусі і трэцяя пасля Волгі і Дуная ў Еўропе. Агульная даўжыня Дняпра перавышае 2.280 км. Ад сваіх крыніц, якія знаходзяцца на ўсход ад горада Вязьмы аж да ўпадзення ў Чорнае мора, Днепр працякае праз землі трох братніх народаў, — рускага, беларускага і ўкраінскага. У межах Беларускай ССР знаходзіцца верхняе і сярэдняе яго цячэнне агульнай даўжынёй звыш 700 км. На тэрыторыі Беларусі Днепр прымае свае найвялікшыя прытокі як: Друць (310 км. даўжыні), Бярэзіны (590 км.), Прыпяць (902 км) і Сож (648 км). Пасля прыняцця гэтых прытокаў аб'ём вады ў Дняпры значна павялічваецца, рака стаецца шырокай і многаводнай. Вялікае значэнне Дняпра для народнай гаспадаркі Беларусі, асабліва для воднага транспарту. Па ім уніз ракі сплаўляецца беларускі лес для шахтаў Данбаса і іншых будоўляў Савецкага Саюза, з другога боку — ўверх ракі ідуць транспарты ўкраінскага вугалю для гарадоў і прамысловых прадпрыемстваў Беларусі, ідуць таксама параходы з разнастайнымі іншымі грузамі і пасажырамі. Дняпроўскі водны шлях злучае прыдняпроўскія гарады Беларусі, — Оршу, Шклоў, Магілёў, Жлобін і Рэчыцу, а таксама гарады Беларускага Палесся з Кіевам і партамі Чорнага мора.

Іншай вялікай ракой на поўначы Беларусі з'яўляецца Дзвіна, якой агульная даўжыня перавышае 1 02? км. Верхняе цячэнне Дзвіны, падобна як і Дняпра, знаходзіцца ў Расіі. У межах Беларусі знаходзіцца сярэдні ўчастак ракі даўжынёю 400 км. На тэрыторыі Беларусі Дзвіна цячэ ў высокіх, нярэдка крутых берагах сярод прыгожых, маляўнічых марэнных узвышшаў, пакідаючы па дарозе два старадаўнія беларускія гарады — Віцебск і Полацк. Не гледзячы на даволі моцна развітую рачную сетку свайго басейна, Дзвіна вялікіх прытокаў не мае. Найбольш значнымі прытокамі ў Беларусі з'яўляецца Дрыса, Лучэса, Ула і Дзісна.

Дзвіна злучае поўночныя раёны Беларусі з Балтыйскім морам. Аднак поўнаму яе выкарыстанню для суднаходства сур'ёзна перашкаджаюць парогі і перакаты параскіданыя ў розных участках ракі, на тэрыторыі Беларусі і Латвіі.

Урэшце трэцяй па даўжыні ракой Беларусі з'яўляецца Нёман, які разам са сваімі прытокамі злучае поўднёва - заходнія раёны Беларусі з Літвою і Балтыйскім морам. Крыніцы Нёмана знаходзяцца 50 км. на поўдзень ад Мінска — у мясцовасці Забалоцце. З агульнай сваёй даўжыні — 360 км. на тэрыторыі Беларусі знаходзіцца верхняе і сярэдняе цячэнне Нёмана, якога даўжыня перавышае 4?0 км.

Перад Кастрычніцкай рэвалюцыяй па Нёману сплаўляліся ў Клайпеду вялікія колькасці прынёманскага лесу, які празмерна высякаўся памешчыкамі і купцамі. У сучасны момант, акрамя грузавога транспарту па Нёману адбываецца пасажырскае суднаходства, якое злучае абласны цэнтр — Гродна з Мастамі і іншымі мясцовасцямі. Найвялікшымі прытокамі Нёмана на тэрыторыі Беларусі з'яўляецца Катра, Вілія, нёманская Свіслач, Шчара і іншыя. Апошняя ўваходзіць у сістэму Агінскага канала, які злучае Нёман з Прыпяцю і Дняпром.

Агульная даўжыня суднаходнай часткі беларускіх рэк складае каля 4.000 кілометраў. Дзеля забяспечання сувязі паміж асобнымі рэкамі і рачнымі басейнамі ў Беларусі былі пабудаваны каналы: Дняпроўска-Бугскі, Дняпроўска-Нёманскі (Агінскі) і Бярэзінскі. З іх — Дняпроўска - Бугскі канал, які злучае раку Буг з Прыпяцю і Дняпром мае асабліва важнае значэнне ў сувязі з прадбачаным пяцігадовым планам, паглыбленнем і рэгуляцыяй Буга ў межах Польшчы. Такім чынам будзе створана вялікая водная магістраль, якая злучыць Чорнае з Балтыйскім морам праз Днепр, Прыпяць, Буг і Віслу.

Іншыя каналы, якія былі пабудаваны ў Беларусі ў канцы XVIII і на пачатку XIX стагоддзяў з мэтай іх выкарыстання для сплаву лесу, у сучасны перыяд у многім страцілі сваё значэнне і патрабуюць карэннай рэканструкцыі. Вялікае значэнне для суднаходства маюць таксама работы па рэгуляцыі, якія праводзяцца на многіх рэках Беларусі.

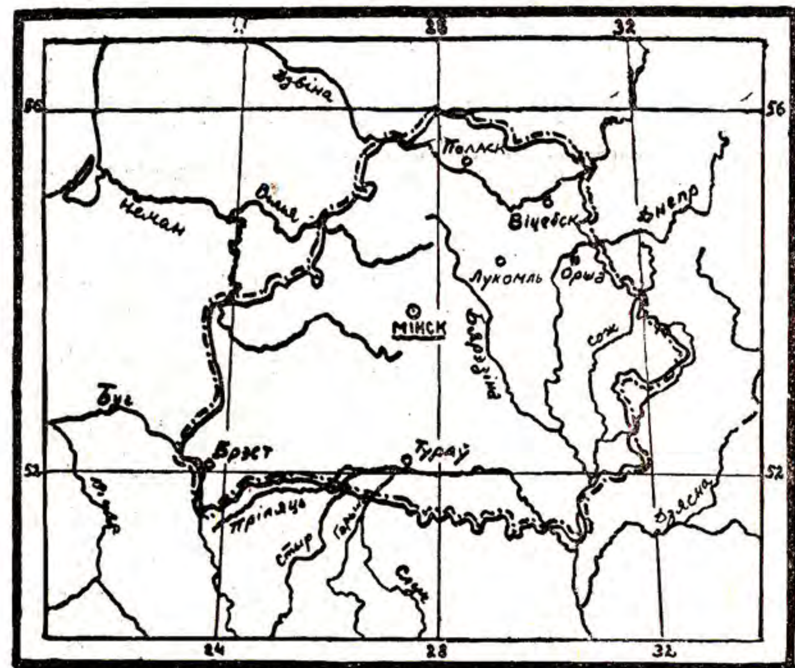
Рэкі Беларусі маюць таксама істотнае значэнне як крыніца таннай гідраэнергіі. Не гледзячы на нізінны характар беларускіх рэк і пераважна павольнае цячэнне іх вод, запасы гідраэнергіі ў Беларусі ацэньваюцца на звыш поўмільёна кілават. На базе воднай энергіі будуюцца ў Беларускай ССР многія гідраэлектрастанцыі, асабліва ў пасляваенныя гады. Многа гідраэнергіі мае паражыстая Дзвіна. Тут за гады шостай пяцігодкі будзе пабудавана буйнейшая ў Савецкай Беларусі, Віцебская ГЭС. Пабудаваны і будуюцца шматлікія калгасныя і міжкалгасныя гідраэлектрастанцыі, якія забяспечваюць электрычным токам калгасную вытворчасць і даюць святло дамам хлебаробаў.

Нямалаважнае значэнне маюць рэкі для рыбалоўства. У многіх рэках водзіцца разнастайная рыба — самы і вугры, шчупакі, судакі, акуні, ляшчы, а ў крынічных рэках дзе вада студзёная, водзіцца такая каштоўная рыба як стронга.

Асабліва прыгожыя рэкі летам. З сумежнымі квяцістымі сенажацямі і зялёнымі гаямі яны з'яўляюцца ўлюбёным месцам адпачынку працоўных. Ля многіх рэк выраслі карпусы беларускіх здраўніц.

Ю. ТУРОНАК

Караван плытаў на рацэ Прыпяць.

Рэкі Беларусі.

Навіны навукі і тэхнікі

ЭЛЕКТРАКАСІЛКА «КЭ-14»

Работнікі Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута механізацыі і электрыфікацыі соўгасаў сумесна з калектывам Люберэцкага завода сельскагаспадарчага машынабудавання распрацавалі канструкцыю поўнавяснай касілкі «КЭ-14». Замест механічнай трансмісіі ад трактарнага рухавіка да рабочых органаў у новай машыне выкарыстан электрапрывод. Для жыўлення яго на трактары «ДТ-54», у агрэгаце з якім працуе новая касілка, устаноўлен генератар магутнасцю 15 кілават. Пасля заканчэння сенакашэння электрарухавікі, устаноўленыя на касілцы, і генератар могуць быць зняты і выкарыстаны на іншых работах.

Электрапрывод дазволіў значна павялічыць надзейнасць машыны і зручнасць абслугоўвання, знізіць яе вагу. Сярэдняя прадукцыйнасць за дзесяцігадзінны рабочы дзень склала 77,5 гектара — на 15,5 гектара больш, чым у шыроказахопнай касілкі з механічным прыводам «КН-14», якая выкарыстоўваецца на калгасных і соўгасных палях. Важыць электракасілка на 625 кілограмаў менш. Касілка «КЭ-14» паспяхова прайшла дзяржаўныя выпрабаванні і рэкамендавана да доследна - серыйнай вытворчасці.

УСТАНОЎКА ДЛЯ ПРЫГАТАВАННЯ СЕННАЙ МУКІ

Усесаюзны навукова - даследчы інстытут сельскагаспадарчага машынобудавання паспяхова завяршыў канструяванне агрэгата для сушкі зялёных кармоў і прыгатавання з іх сеннай мукі з высокім утрыманнем караціну (правітаміну «А»). Такая ўстаноўка створана ўпершыню ў краіне. Аб новай канструкцыі карэспандэнту ТАСС у інстытуце паведамілі:

Пры натуральнай сушцы зялёнай травы страты караціну, які ў ёй утрымліваецца, дасягаюць звычайна 80—90 працэнтаў і сухога рэчыва — да 50 працэнтаў. Гэтыя страты практычна зусім ліквідуюцца пры штучнай сушцы з дапамогай новага агрэгата. Таму сухі прадукт, які атрымліваецца з яго, замяняе дарагакаштуючы прэпарат вітаміны «А».

Агрэгат выпрабоўваўся ў падмаскоўным соўгасе «Комунарка», дзе было пераапрацавана звыш ста тон зялёнай масы і атрымана каля 25 тон сеннай мукі, якая каштавала гаспадарцы ў 36,3 капейкі кілаграм.

Новы агрэгат — стацыянарны. Ён адначасова праводзіць сушку зялёнай масы, здрабненне яе ў муку і брыкетаванне мукі.

СТАГАВОЗ «МАЗ-5229»

Адной з працаёмкіх работ на ўборцы сена з'яўляецца транспарціроўка. Канструктары Мінскага аўтамабільнага завода стварылі стагавоз «МАЗ-5229». Гэта — вось з двума коламі, да якой прымацаваны 10 зубоў з труб з наканечнікамі. Пры дапамозе тросаў і іншых прыстасаванняў стог трактарам «ДТ-54» усцягваецца на рухомую раму стагавоза і затым дастаўляецца да фермы. Гэта робіцца амаль у пяць разоў хутчэй, чым транспарціроўка сена пры дапамозе коннай цягі.

Новы стагавоз выпрабоўваўся на машынных выпрабавальных станцыях краіны і рэкамендаван да серыйнай вытворчасці.

... хто смяецца апошнім

Быў 1943 год. Вясна. Беларуская вясна — раздзертая, ільняная, акрываўленая сарочка. Пад мяжою скурчыўшыся сядзеў жаваранак. Не пеў з жаласці. Родны блакіт пакрылі хмары чорных крукоў, паназначваных чорнымі крыжамі. Ад безупыннага гулу стагнала ўся зямля, ды плакала крывавымі слязмі.

Курт лежачы на высокай сцяне бункра, трымаў у губах „spiel harmonika" ды выігрываў „über alles"...

Змучанае сонца выйшла з-за зялёных вярхоў дрэў, паднялося ўгару ды знерухамела. Бачыла той самы бункр на высокай гары, на ўзлессі — абматаны калючымі дратамі, чыгунку, ды ўсё яшчэ цэлы чыгуначны мост, з якога дагэтуль не сходзілі немцы.

Да Курта падыйшоў Ганс — пагаварылі. Узялі вінтоўкі, закінулі на плечы і прадзіраючыся праз драты спусціліся ў ніз. Ішлі побач чыгункі ў напрамку мосціка, падмяніць сваіх вартавых таварышаў.

Паўль і Фрыц ужо некалькі мінут пасмейваючыся глядзелі ў іх бок.

Калі падыйшлі да іх Ганс з Куртам паказалі на поле, якое было насупраць бункра з другога боку чыгункі. Стаялі разам ды глядзелі: — двух вясковых мужыкоў мерылі свае межы ды выразна нешта ў іх па іхняму, не выходзіла. Немцы напружана глядзелі, што будзе далей. Мужыкі двухметравай тычкаю мерылі зямлю. Набліжаўся рашучы момант вызначэння мяжы.

Худы, высокі рашуча ўстраміў тычку ў зямлю ды махнуў рукамі. Грубы меншы патрахнуў галавою, выцягнуў тычку — адмерыў два крокі і па-свойму ўстраміў. І так мусіць са тры разы пераносілі тычку з месца на месца. Немцы пасмейваліся і глядзелі што будзе далей.

Мужыкі перш пачалі штурхацца, а потым і схапіліся за плечы. Высокі ніжэйшага пакаціў. Немцы рагаталі. Ніжэйшы быў мацнейшы, вылез з - пад большага, падскочыў, злавіў тычку, ды давай маласціць вялікага. Высокі пусціўся бегчы ў поле, а малы за ім. Высокі прабягаючы цераз чыгунку зачапіўся за рэйку ды выцягнуўся, а малы дабег, ды зноў тычкаю па плячах. Ускочыў высокі, ды давай хутчэй бегчы ў лес. Малы бег далей за ім, ды грэў тычкаю па спіне. Немцы за жываты браліся.

У Жэдні завыў цягнік. Зашумеў лес. Паўль і Фрыц прытрымаліся на мосціку. Цягнік хутка набліжаўся. Паравоз раўняўся з бункрам. З вакон вагонаў выхіляліся галавы нямецкіх афіцэраў, ды ўжо махалі рукамі ў іх напрамку. У адказ ім махаў рукамі ўвесь экіпаж бункра. Не відаць было канца цягніка.

Ды раптам загрукацела, як тысяча грамоў толькі рэха па лесе пайшло. Узняўся стоўп дыму. Агонь лізаў скатлаваную масу вагонаў, якія з трэскам скакалі адзін на аднаго.

Немцы стаялі аслупянелыя... Так, даражэнькія ў тым дню я мог смяяцца два разы. Самі ведаеце, што было з чаго, ды сорамна было смяяцца. Мая зямля плакала крывавымі слязмі, ды ворагам парыла пяты.

АНДРЭЙ СОШКА

Дзве маралі

Старшыня Павятовага праўлення ЗСХ у Семятычах Давідзюк — чалавек вельмі ветлівы і добры. Ён заўсёды прывітаецца, зацікавіцца хатнімі клопатамі супрацоўнікаў, параіць, дапаможа. Тав. Давідзюк і на партыйных сходах вельмі актыўна выступае з заклікам, каб члены партыі былі прыкладам для беспартыйных як на рабоце, так і ў асабістым жыцці Ён таксама павучальна гаварыў шмат разоў на партыйных сходах аб комуністычнай маралі, аб тым, што кожны чалавек у асабістым, як і ў грамадскім жыцці павінен кіравацца аднолькавымі правіламі паводзін.

Гэты-ж самы добры і паважаны чалавек зусім інакш захоўваецца ў хаце. Цяжка паверыць, што ён непапраўны п'яніца, часта здзекваецца над жонкай і палохае малых дзяцей.

Тав Давідзюк у 1952 годзе быў сакратаром Гміннага камітэта партыі ў Цеханоўцу. Тады, на сходах вучыў ён членаў партыі і беспартыйных комуністычнай маралі, якая абавязвае кожнага чалавека быць заўсёды сумленным і справядлівым перад партыяй і ўрадам, быць самадысцыплінаваным у асабістым жыцці. З асаблівым націскам ён тады падкрэсліваў тое, што ў чалавека не павінна быць „двух маралі", адной на рабоце, на сходах, а другой у хаце, у асабістым жыцці.

І правільна гаварыў. Толькі бяда ў тым, што паміж яго словамі і ўчынкамі было вялікае разыходжанне. Праўда, ён тады не біў жонкі, бо жыла яна ў Семятычах. Аднак і тады ён яе вельмі моцна крыўдзіў.

Давідзюк кляўся, даваў свае партыйнае слова, што ён паправіцца. Таварыны з КП паверылі яго словам і дазволілі яму працаваць старшынёй Павятовага праўлення ЗСХ. Аднак Давідзюк не паправіўся і зноў не апраўдаў даверу партыі. Ён цяпер таксама п'е многа гарэлкі і б'е жонку. І не толькі жонку. Нядаўна свайму супрацоўніку перабіў нагу. За гэты праступак партыйная арганізацыя дала яму толькі строгую вымову з папярэджаннем. І гэта ўсё.

Нам здаецца, што гэта за малая кара для Давідзюка, таму, што членаў партыі павінна перш за ўсё характарызаваць маральная чысціня, што члена, які карыстаецца ў сваім жыцці правіламі „двух маралі" — трэба выключаць з радоў партыі.

Супроць такіх людзей трэба, каб не толькі партыя, але і ўся грамадскасць востра выступала і моцна іх клеймавала.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Расце лік электрыфікаваных вёсак

Штораз шырэй разгортваецца электрыфікацыя вёсак у Аўгустоўскім павеце. Напрыклад у 1955 годзе было электрыфікавана толькі 9 вёсак, а ў 1956 годзе будзе ўжо электрыфікавана — 26 вёсак.

У 1957 годзе будзе праведзена ў Аўгустоў лінія высокага напружання 100 тыс вольтаў, што дазволіць яшчэ хутчэй электрыфікаваць іншыя вёскі.

Набор кандыдатаў у эканамічны тэхнікум

Эканамічны Тэхнікум у Бельску - Падляскім паведамляе, што прымаецца кандыдатаў у першыя класы. Кандыдаты павінны мець закончаных 7 класаў пачатковай школы.

Навука працягваецца чатыры гады. Пры тэхнікуме ёсць інтэрнат Уступныя экзамены адбудуцца 26, 27, 28 чэрвеня г. г.

Заявы аб прыёме накіроўваць на адрас: Эканамічны Тэхнікум у Бельску - Падляскім, 1-га Мая 12, або складаць асабіста ў сакратарыяце школы.

К. М.

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Моладзь дапамагае

Мне хочацца расказаць, як школьная моладзь з Беларускага ліцэя ў Бельску дапамагала лясніцтву Грыневіцкага лесу ў пасадцы маладык дрэвак.

Было гэта ў адзін з прыгожых, цёплых майскіх дзянькоў. З самай раніцы ля школы сабраліся вучні і вучаніцы, якія мелі ісці ў лес садзіць дрэўкі З моладдзю пайшлі настаўнікі: Зоф'я Панасюк і Ірэна Лукашэвіч Да лесу было 5 км. дарогі. Увесь гэты час свайго падарожжа моладзь весела гутарыла і цешылася, што будзе садзіць лес.

Калі зайшлі на месца, — вучні дружна ўзяліся за працу. У той дзень яны выкапалі 1.500 ямак і пасадзілі ў іх толькі-ж дрэвак.

На другі дзень было пасаджана 1.000 дрэвак. Лясніцтва было вельмі ўдзячнае моладзі і дырэкцыі школы за саргацізаванне гэткай выдатнай дапамогі.

У працы над пасадкай лесу на асаблівую пахвалу заслугоўваюць: Марыя Сахарчук, Міраслаў Здзітавецкі і Васіль Паўлючук. Яны былі перадавікамі ў працы.

А. ФІЛІМАНЮК

Самі будуюць школу

Сяляне вёскі Яноўка, Аўгустоўскага павета на адным са сходаў вырашылі гаспадарчымі працоўнымі абавязацельствамі пабудаваць 7-класную пачатковую школу.

Кожны гаспадар у залежнасці ад маёмасці прызначыў адпаведную грашовую суму на будаўніцтва школы, а таксама абавязаўся папрацаваць пэўную колькасць дзён. Дагэтуль гаспадары вёскі сабралі ўжо каля 200 тысяч зл на пабудову школы.

Штодзённа ў Аўгустоў прыязджаюць фурманкі, дзе сяляне з разбіраных старых дамоў, возяць цэглу на будову школы ў сваей вёсцы.

Прэзідыум Павятовай рады ў Аўгустове з вялікай прыхільнасцю адносіцца да пачынанняў сялян з Яноўкі. Аддзел асветы аказаў Янаўчанам фінансавую дапамогу, якая з'яўляецца неабходнай, каб ажыццявіць так прыгожыя намеры.

А калі-б так сяляне і з іншых вёсак нашага ваяводства падумалі ды абмеркавалі свае магчымасці і ўзялі на сябе такія абавязацельствы?

А. О.

Перад летнім сезонам у Аўгустове

У летнім сезоне Аўгустоўскі павет гасціць будзе на сваёй тэрыторыі многа турыстаў.

Чакаюць на іх прыгожыя мясцовасці, краявіды і добра падрыхтаваны Турыстычны Цэнтр ПТТК, які мае ў распараджэнні больш 300 месц, 60 двухасабовых, выгадных кампінговых домікаў і 200 байдарак.

Спецыяльныя турыстычныя дарогі праз возера, Аўгустоўскі канал, Чорную Ганчу да Віграў забяспечвае турыстам прыемнае выкарыстанне двухнядзельнага адпачынку.

Трэсцянка даўней і сёння

Трэсцянка (Гайнаўскі павет) — гэта вялікая вёска. Жыве ў ёй больш як 300 гаспадароў. Цяжкае жыццё сялян гэтай вёскі было перад вайною. Многа жыхароў было парабкамі, працавала на кулакоў. Дзеці беднякоў не хадзілі да школы, а былі пастухамі ў сваёй або ў суседніх вёсках.

Дзяўчаты ішлі ў горад і працавалі служанкамі ў купцоў і фабрыкантаў.

Зусім інакш ёсць цяпер. У Трэсцянцы ёсць ужо школа сямігодка, пошта, тэлефон, Прэзідыум ГРН, малочная, млын, цагельня. Ёсць таксама і сельскагаспадарчы кааператыў. Весялей і лягчэй жывецца ўсім сялянам. Няма грамадзкага ані нацыянальнага прыгнёту. Сыны і дочкі сялян беларусаў маюць магчымасць вучыцца не толькі ў сярэдніх, але і ў вышэйшых школах, а нават некаторыя маладыя грамадзяне Трэсцянкі вучацца ў Совецкім Саюзе. Многа ўжо акончыла школы і працуюць на адказных становішчах.

С. Б.

Няўжо з упартасцю нельга справіцца

Хто-б мог падумаць, што гэтая старая ды гнілая хатка сее смуту ў Ліпску. А вось уся гісторыя гэтай руіны.

Старая хатка і прыналежачы да яе пляц, даўней з'яўляліся ўласнасцю яўрэя, які ў час вайны быў забіты.

Праз доўгі час гэтым пляцам ніхто не цікавіўся, а хата памалу гніла. „Спадабаўся" ён урэшце неякаму Эдуарду Грабоўскаму — жыхару Ліпска: Вырашыў ён набыць гэты пляц і хату. Старшынёю Грамадскай рады ў той час з'яўляўся п'яніца і хуліган, Ваплаў Баршэўскі, якога за свае ўчынкі сход рады вызваліў з абавязкаў Старшыні

Менавіта з ім і пасябраваў ужо памянуты Грабоўскі і за літрам, а мо' і за двума — гэта ўжо яны самі добра ведаюць як там было, зрабілі дагавор. Дамовіліся, што Грабоўскі атрымае гэтую хату на разборку і кропка. Умову склаў сам пан Баршэўскі без ведама Прэзідыума.

Грабоўскі аднак не думаў і не думае разбіраць гэтую гнілую руіну, нягледзячы на тое, што ў кожную хвіліну можа яна заваліцца. Як на злосць пасяліўся там, хоць мае свой дом і досыць зямлі.

У Ліпску існуе добраахвотная пажарная ахова. Пажарнікі маюць сваю снасць, якую няма дзе змясціць. На адным са сваіх сходаў, гаспадарчым спосабам вырашылі пабудаваць пажарніцкую рэмізу на гэтым самым пляцы, які бясправўна займае Грабоўскі.

Грамадская рада зацвердзіла гэтае рашэнне і перадала пляц у распараджэнне пажарнікаў.

Але да ажыццяўлення пастановы далёкі шлях. Грабоўскі цалкам нават і не думае разбіраць гэтай старой руіны, не гаворачы ўжо аб перадачы пажарнікам пляца пад пабудову рэмізы Са злосцю тупоча нагамі ды выкрыквае, што гэта яго ўласнасць, бо яму аддаў яго сам Старшыня ГРН.

Але пажарнікі таксама ўпартыя — нагрузілі цэлую фурманку каменняў і цэглы ды завезлі на пляц пачынаць будову. Тут аднак энергічная жонка Грабоўскага прывітала іх вядром памыяў...

А што на гэта павятовыя ўлады? А от... нічога сабе не робяць, пацікаюць плячыма і гэта ўся іх работа...

Нам здаецца, што гэтую гульню ў жмуркі трэба ўжо даўно скончыць. Гэта сорам, каб ГРН — Ліпск і павятовыя ўлады ў Дамброве не маглі справіцца ў адным упартым селянінам.

Фото і тэкст А. О.

Фрагмент новаадбудаванай вуліцы Сталіна у Беластоку.
Фото — Сескевіч

Па слядах нашых матэрыялаў

АД ГР АЛЕСЯ КУЛАКОЎСКАГА СА СВІДЗЯЛОЎКІ, СОКОЛЬСКАГА ПАВЕТА, — рэдакцыя свайго часу атрымала ліст, у якім пісаў ён, што Павятовае праўленне ЗМП у Саколцы не цікавіцца працай зэтэмпоўцаў у Свідзялоўцы.

Пасля нашай інтэрвенцыі Павятовае праўленне ЗМП у Саколцы паведаміла нас, што справа ўжо даследавана. Члены ЗМП атрымалі дапамогу і парады.

ГР. КАРВАЛЬСКІ З БЕЛЬСКА — напісаў нам, што ПОМ у Рыбалах зусім не мае праціпажарных прыладаў

На нашую інтэрвенцыю загадчык ПОМ-а адказаў, што праціпажарнае абсталяванне будзе прыладжана ў адпаведных месцах.

„Крыніца сямейнага няшчасця"

Пад такім загалоўкам у 9 нумары „Нівы" мы змясцілі артыкул аб здзеках Станіслава Алехны — жыхара вёскі Вараньны над сям'ёй Прэзідыум ПРН у Саколцы паведамляе нас, што справа даследавана і накіравана ў павятовую пракуратуру ў Саколцы дзеля прыцягнення да адказнасці вінаватага.

Добры прыклад

Грамадзянін Янка Крэмінскі — святар у Ячне, Дамброўскага павета, — гэта вядомы актыўны дзеяч у павеце. Прымае ўдзел у грамадскай працы, з'яўляецца гарачым прапагандыстам міранага сужыцця між народам.

Удзельнічае ў пасяджэннях камісіі асветы і культуры Прэзідыума ПРН у Дамброве, выступае за развіццём школ і супраць хуліганства. Вядзе барацьбу за ўзорнае выхаванне моладзі на добрых грамадзян краіны.

Апрача таго з'яўляецца прыкладным гаспадаром і датэрмінова вывязваецца з дзяржаўных абавязкаў.

(А О)

Жадаем поспехаў

У 14 нумары „Нівы" быў змешчаны верш Міколы Красоўскага, да нядаўна яшчэ, вучня Беларускага Агульнаадукацыйнага Ліцэя ў Бельску - Падляскім.

Яго верш „Месячная ноч" вельмі спадабаўся чытачам „Нівы" Верш гэты з вялікім задавальненнем прачыталі вучні і настаўнікі пачатковай школы ў Зубаве. Школа вельмі ганарыцца тым, што сярод яе выхаванцаў знаходзяцца здольныя вучні, якія патрапяць пісаць вершы.

Вучні і настаўнікі школы ў Зубаве жадаюць свайму сябру, Міколе Красоўскаму поспехаў у працы.

Н. ПЕРЕВОЙ
Зубава

Коратка

Жанчыны сельскагаспадарчага кааператыва Дэніскі ў Бельскім павеце бяруць актыўны ўдзел у палявых работах. Яны дапамаглі пасадзіць 30 гектараў бульбы, а цяпер праз цэлыя дні, пры дапамозе машын, полюць буракі і пшаніцу з пустазелля.

Варта падкрэсліць, што іх прысядзібныя ўчасткі могуць таксама паслужыць прыкладам для кааператыўшчыкаў другіх вёсак.

ЗІНА ТЫМАШУК
Плёскі

*

У паштовай установе ў Ялоўцы сярод пісьманосцаў, сваёй ахвярнай і адданай працай вылучаюцца гр. гр. Станіслаў Тэлько і Казімір Гудаль. Гэтыя два пісьманосцы нягледзячы на пагоду заўсёды ў час дастаўляюць лісты, газеты і кніжкі. З іх павінны браць прыклад усе другія пісьманосцы Жыхары абслугоўваных імі вёсак выражаюць шчырую ўдзячнасць.

УЛАДЫСЛАЎ ГРЫГАЛЕЦ

АГАФОН АБРОТКА МАЛЮЕ

Увага чытачы! Хто з Вас да 15 ліпеня г. г. прышле гэты карабель найлепш памаляваны фарбамі, або крэйдамі ў рэдакцыю „Нівы" — гэты будзе прымаць удзел у лёсаванні 10 кніжных узнагарод.

Памаляваныя рысункі дасылайце ў канвертах у рэдакцыю „Нівы" з дапіскай „для Абароткі".

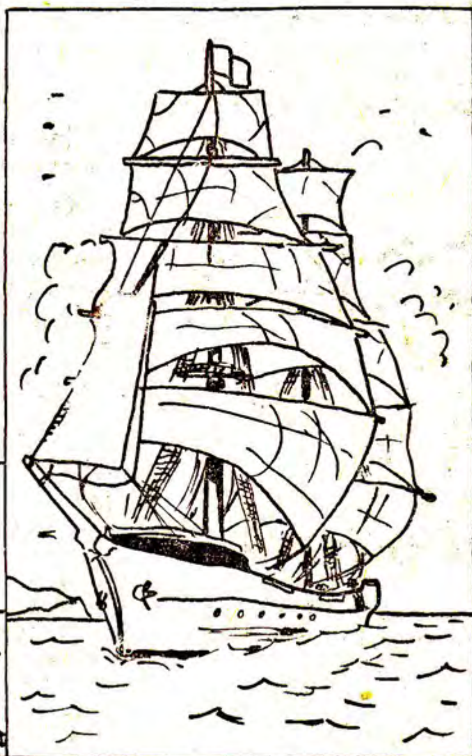
Цераз мара — акіяны
Плыве карабль ветрам гнаны.
Хвалі ўсе пераганяе —
Агафон у кніжцы чытае.

Прачытаўшы ўсе старонкі,
Задумаўся Агафончык.
Сядзіць, думае сабе —
Нарысую карабель.

Карабль, мора, бераг, неба,
Усё нарысаваў як трэба.
Задумаўся, што-ж пачаці,
Як усё пахварбаваці?

Паспрабуйце дзеці ў хаце
Малюнак пахварбаваці.
Я вас прашу, гэтым разам,
Шліце да мяне адказы.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

ЛЯВОНЯВІЧ АЛЯКСАНДР З БЕЛЬСКА - ПАДЛЯСКАГА. — Вашую справу мы накіравалі для ўладжання, у адпаведныя ваяводскія ўлады.

ГАЎРЫЛЮК ЯНКА З ДАМБРОВЫ. — У справе атрымання рускіх і беларускіх кніжак звяртайцеся непасрэдна ў кнігарню. Беласток — вул. Кілінскага № 10 падаючы адначасова загаловак кніжкі і аўтара.

ГРЫГАРУК УЛАДЗІМІР З ЗАБЛУДОВА — БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ. — У справе пакупкі вулляў пчолых раёў, і інфармацый адносна іх гадоўлі звяртайцеся да Галоўнага Праўлення недраўляных прадуктаў „Лес" (Паньствовай Цэнтралі Продуктув Неджэўных „Ляс") у Беластоку, вул. Крашэўскага 13.

Гумар і сатыра

АЛЕСЬ ЯКІМОВІЧ

САМЫ МУДРЫ

(Народная байка)

У аднаго палкоўніка здох любімы конь. Пабедаваў палкоўнік, ды паслаў дзеншчыка шукаць скуралупа.

Прыйшоў дзяншчык у вёску. Каго ні пакліча, усе адмаўляюцца: „Не навучаны, — кажуць, — гэтым займацца. Схадзі, раяць, — да цівуна, ён на такія штукі здатны: не толькі з дохлага — з жывога можа скуру злупіць".

„Жартуюць, — думае дзяншчык: — які-ж гэта цівун згодзіцца скуру з каня лупіць?".

Ды трэба-ж выканаць палкоўнікаў загад!

Пайшоў дзяншчык да цівуна.

— Хто тут у вас самы мудры? — пытаецца. — Палкоўнік хоча яго ўзнагародзіць.

Пачуўшы пра ўзнагароду, цівун адказаў:

— Здаецца, апроч мяне, няма нікога. Я за ўсіх мудрэйшы. Нават за самага пана.

— Ну то хадзем хутчэй, калі ты за ўсіх мудрэйшы, — сказаў дзяншчык і пацягнуў цівуна ў полк.

Прыйшлі да палкоўніка.

— Вось пан палкоўнік, — кажа дзяншчык, — самы лепшы скурадзёр. Мудрэйшага за яго не знойшоў.

Вытрашчыў цівун вочы, хацеў нешта сказаць, а палкоўнік нож яму ў рукі:

— Ідзі, лупі скуру з каня! Кру-г-гом! Шагам марш! Сагнуўся цівун, прыкусіў язык і пайшоў скуру лупіць. З таго часу ніколі не лічыў ён сябе самым мудрым.

Клопат

Суддзя: — Грамадзяніна апраўдоўваем з абвінавачання, што нібы меў дзве жонкі.

Абвінавачаны: — Шчыра Вам дзякую...

Суддзя: — Можа цяпер грамадзянін ехаць да жонкі...

Абвінавачаны: — Прашу прабачэння, да якой жонкі ласкава пытаюся Высокі Суд?

Ф

Не ашукаў

— Учора ты казаў мне, што пойдзеш да Сцяпана, а тут аказалася, што цэлу ноч у карчме сядзеў. Як табе не сорам так махляваць.

— Ці-ж я махляваў — Сцяпан якраз сядзеў у карчме.

Р.

Гаворкая жонка

— Увесь тыдзень я не прамовіў да жонкі ніводнага слоўца.

— Што, паспрачаліся між сабою?

— Ды не. Толькі яна ўсё гаварыла і гаварыла так, што і слоўка не мог уціснуць.

Шчаслівейшы

— Ну як там Андрэй, учора дастаўся да хаты, пасля „перапойкі". Шчасліва?

— Мая старая яшчэ ад учора слоўкам не адазвалася.

— Дык ты браток шчаслівейшы ад мяне, бо мая без перапынку сакоча.

Р

Падслухана

— Алесь, чаго ты за морду трымаешся?

— Зубы баляць.

— Ну дык ідзі ляпей да доктара.

— Няма ўжо з чым, бо ўсе да аднаго павыбівалі.

К.

На дачы

— Гэтая рака мусіць вельмі глыбокая?

— Э... не, паважаная пані, дык глядзіце, нават качкам вада займае толькі ўсяго па жываты.

Яго пункт погляду

Ляснік — Бабёр

Леснікoм у цёмны бор,
Што цягнуўся ў Белавежа,
Быў прызначаны Бабёр.
Паказалі яму межы
І працуй, рабі абходы,
Каб часамі тут хто шкоды
Не зрабіў, каб маладняк
Не спілоўвалі на дровы,
Каб які пастух - лайдак
Не пускаў сюды каровы.
А Бабёр і рад старацца,
Бо яму па густу праца.
Год на службе не пабыў
Наш ляснік заўзяты,
А ўжо лесу навазіў
І паставіў хату.
Ды і ўсёй сваёй радні
Памагаў ён дбаль,
А у лесе — пні, ды пні...

Такіх работнікаў яшчэ нямала.

(Вожык)

Не прагнучыя рыбкі

— Марыся, мо' дала-б так вады рыбкам?

— Э мамачка, яны-ж яшчэ і той не выпілі.

З НАРОДНАГА

Адзін пень гарэў, а другі плечы грэў, іскра ўпала і з ім тое-ж стала.

Адзін з'еш і вала, ды адна хвала.

Адно вока бачыць далёка, а два — яшчэ далей

Адкуль дым, адтуль і агонь.

Адна пчала многа мёду не наносіць.

Адным пальцам вузла не завяжаш.

Адным махам дрэва не зваліш.

Адно зерне пуды прыносіць.

Арол мух не ловіць.

Абабіўся, як пень пры дарозе.

Дзявочыя прыпеўкі

Музыка народная — Апрацоўка Д. Лукаса

Allegro sherzando

Запляла я сёння ў косы
Шоўкавыя стужкі.
Заіграй-жа мне, гармонік,
Прапяю частушкі.

Прыпеў:

Ой, лі-ля, ляй-ля,
Ой, лі-ля, лі-ля-ля,

Йшла я з поля вечарочкам,
Сустрэла Цімошку,
Гаварыў пра жніва многа,
Цалаваў патрошку.

Прыпеў:

Ты прыходзь, мой мілы, у поле
Ранняю парою,
Весялей ідзе работа,
Калі ты са мною.

Прыпеў:

Не глядзі на мяне, хлопец,
Лепш кіруй камбайнам,
Не пытайся, ці кахаю,
Гэта яшчэ тайна.

Прыпеў:

Асушылі мы балота,
Правялі дарожкі,
Ты прыходзь ка мне, мой мілы,
Не прамокнуць ножкі.

Прыпеў:

Асушылі мы балота,
Выцякла вадзіца,
Ты прыходзь ка мне, мой мілы,
Засяваць пшаніцу.

Прыпеў:

Вецер кветачку калыша,
А я песеньку пяю.
Скора міленькі запіша
На фамілію сваю.

Прыпеў:

Прыхадзіце на вяселле,
Мілыя падружкі,
Ой вы, косы мае, косы,
Шоўкавыя стужкі!

Кулінарная кніга

Скажыце паважаныя грамадзяне, што гэта здарылася, што ўсе ганяюцца за кулінарнай кнігай „Польская кухня".

Падобна на тое, што без гэтай кнігі жыць немагчыма, а па-мойму нахай-бы кожны чытач даў мне па гусаку, а я-б іх лапчастых і без кніжкі так урабіў бы... Аднаго з капустаю, другога з яблыкамі, трэцяга з кашаю, што проста кожны-б пальчыкі аблізваў.

Заходжу я нейк гэтымі днямі да суседа, а яго жонка сядзіць і вычытвае з „Польскай кухні" — узяць літр смятаны, разбіць 20 яек, аддзяліць жаўткі ад бялкоў...

Тут я не стрымаў ды кажу:

— Навошта псаваць толькі яек, дайце мне 5 штук і я вам такую яечню з салам укачу, што чэрцям слінка пацячэ.

А яна не звяртае ўвагі на мае словы ды чытае далей: — потым аддзяліць мяса ад касцей...

— Суседачка! — крычу я — дык каля касцей мяса найсмачнейшае, а яна чытае далей: — калі не маеце спецыяльнага малатка, дык бярыце качалку і адбівайце...

— Ну, ну асцярожна, гэта са сваім мужам рабіце, — кажу я, а сам да дзвярэй задам падаюся.

Нічога, шчасліва выйшаў.

Іду я па нашым каханым Васількаве і каля гасцініцы сустракаю сябра. Стомлены, лоб мокры бачыцам гэта ён а не Ісус нёс крыж на Галгофу. Зацягнуў я яго ў бар каб як-небудзь адгайкаць чалавека півам. За другім куфлям ён мне і расказвае: — Атрымала значыцца жонка кулінарную кнігу і распараджаецца каб я прынёс лаўровы ліст. Абабегаў я ўвесь Васількаў.

Фігавы ліст у адной дамачкі знайшоў, а лаўровага няма. Праўда, некаторыя дырэктары носяць лаўровыя вянкі на галаве і то так высока трымаюць, што ніякім спосабам немагчыма дастаць лістка. На другі дзень зноў лётаў па мястэчку, нават у Беласток ездзіў, у МГД раілі ўзяць гатовы халадзец, запэўнівалі, што ў ім жэлаціну больш чым мяса, але я не адважыўся купляць.

Трэці дзень без абеду сяджу, жонка ўпіраецца гатаваць толькі па кніжцы і пасылае мяне за англійскім перцам. У ПСС раяць мне замест англійскага ўзяць турэцкі перац, а я ведаю толькі пра турэцкія гарэмы, а для чаго там ужываюць гэты перац — зусім не разумею...

Выпілі мы з сябрам чуць - чуць і так яму добра стала, што ў бары спаць размясціўся.

Папрасіў я знаёмую буфетчыцу, каб апекавалася сябром і калі замкне яго нанач у бары, папярэдзіў, каб водку пахавала і сам пайшоў дамоў.

Прыходжу, адчыняю дзверы, жонка спатыкае мяне са шчаслівай усмешкай ды кажа:

— Нарэшце-ж атрымала кулінарную кнігу...

Ну, думаю цяпер трымайся Лявонь, пачынаецца...

Дзядзька Лявонь

СКЛАДАНКА

Складзеныя паасобныя часткі літар дадуць у выніку дарагое і блізкае Вам слова, якое складаецца з 5 літар.

Развязку дасылайце на адрас рэдакцыі „Нівы" да 15 ліпеня г. г. Сярод чытачоў, якія ў тэрміне прышлюць правільныя развязкі будзе разыграна 20 каштоўных узнагарод.

Дарагія чытачы!

Рэдакцыя „Нівы" падрыхтоўвае новы вялікі конкурс у якім можна будзе выйграць каштоўныя узнагароды. Дакладнейшыя інфармацыі знойдзеце ў наступных нумарах.

Чытайце і распаўсюджвайце „Ніву".

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор. Беласток, вул. Кілінскага 7/1. Тэлефоны: Гал. рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43. Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1748